

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра української філології

Кваліфікаційна робота
з української мови на тему

**«СТИЛІСТИКА УКРАЇСЬКОМОВНОГО ВІТАЛЬНОГО ДИСКУРСУ:
ТРАДИЦІЇ І НОВАТОРСТВО»**

студентки групи МСО укр 03-22
філологічного факультету освітніх технологій
за освітньо-професійною програмою «Українська
мова і література, англійська мова, редагування
освітніх видань»,
спеціальністю 014 Середня освіта,
спеціалізацією Українська мова і література,
форми здобуття освіти: денної
Докієнко Карини Павлівни

Допущена до захисту
«___» _____ року

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

_____
(ПІБ)

Науковий керівник –
доктор філологічних наук,
професор Баган Мирослава Петрівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇСЬКОМОВНОГО ВІТАЛЬНОГО ДИСКУРСУ.....	7
1.1. Мета й функційні можливості вітального дискурсу.....	7
1.2. Жанрова специфіка вітального тексту.....	13
1.3. Проблема типології вітальних текстів.....	17
1.4. Комунікативно-прагматичні функції вітальних текстів.....	21
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. МОВНА СПЕЦИФІКА ВІТАЛЬНОГО ТЕКСТУ.....	25
2.1 Структурні особливості вітального тексту	25
2.2 Лексична специфіка вітального тексту	27
2.3 Вираження апелятивності у традиційних і сучасних вітаннях.....	36
2.4 Синтаксичні конструкції вітального тексту	40
Висновки до розділу 2.....	45
РОЗДІЛ 3. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ВІТАЛЬНОГО ТЕКСТУ.....	48
3.1 Епітет як найпоширеніший троп вітальних текстів.....	48
3.2 Роль метафор у вітальному тексті.....	50
3.3 Гіпербола у вітальних текстах.....	55
3.4 Функції паралелізму у вітальних текстах.....	60
3.5 Види й особливості порівнянь у традиційних і сучасних вітаннях.....	62
Висновки до розділу 3.....	68
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
SUMMARY	81

ВСТУП

Мовне спілкування визнано одним із основних складників людської діяльності. Воно є засобом передачі інформації, а також відіграє важливу роль у встановленні й підтриманні соціальних відносин. Важливим аспектом ефективного спілкування справедливо вважають ввічливість, яка охоплює мовленнєву поведінку, сприяє ефективній та безконфліктній взаємодії.

Ввічливість є фундаментальним елементом мовного спілкування, оскільки надає йому етичного, привітного, делікатного формату. Це не просто правила етикету, а засіб досягнення успішної соціальної взаємодії та побудови доброзичливих відносин.

Вітання з нагоди свят та важливих подій – типовий вияв ввічливого спілкування цивілізованого товариства. Українці здавна віншували одне одного з нагоди календарних свят та важливих життєвих подій. Сьогодні українське суспільство переживає складні трансформації, пов'язані з політичними, економічними та культурними змінами. Ці зміни впливають і на наше спілкування. З одного боку, зберігаються традиційні форми вітань, з іншого – з'являються нові відтінки та форми вітань і побажань, які відображають світоглядні, естетичні, духовні пошуки сучасників. Отже, **актуальність кваліфікаційної роботи зумовлена** постійними змінами в стилістиці й засадах нашого спілкування, необхідністю виявлення нових комунікативних тенденцій та принципів взаємодії.

Це дослідження є актуальним в контексті сучасної лінгвістики, оскільки помітне зростання інтересу до прагматичних аспектів мови, зокрема до категорії ввічливості. Вивчення засад комунікації потрібне у зв'язку з розширенням міжнародного співробітництва та активізації міжкультурної комунікації. У сучасному світі, де ефективний обмін інформацією є передумовою успіху, важливо вміти добирати правильні комунікативні стратегії для порозуміння й гармонізації стосунків.

Наукове дослідження стилістики вітального дискурсу в українській мові має своє коріння в дослідженнях лінгвістів та культурологів минулих десятиріч. Зокрема, вивченням окресленої проблематики частково займалися С. Абрамович (Абрамович, 2001), М. Баган (Баган, 2020), Г. Білавич (Білавич, 2020), І. Богачевська (Богачевська 2006), С. Богдан (Богдан, 1998), Г. Бондаренко (Бондаренко, 2006), Е. Ветрова (Ветрова, 2004), О. Воропай (Воропай, 1995), А. Коваленко (Коваленко, 2007), С. Ковалів (Ковалів, 2012), М. Стахів (Стахів, 2008), О. Сербенська (Сербська, 2004). Проте цілісного дослідження, яке б висвітлювало сучасний стан вітального дискурсу у зв'язку зі змінами в суспільстві, досі бракувало, що й зумовлює актуальність цієї кваліфікаційної роботи.

Об'єктом дослідження є сучасні українськомовні вітальні тексти.

Предмет – мовно-стилістичні, композиційні особливості вітальних текстів, їхні функційні ознаки.

Метою дослідження є аналіз традицій та новаторства в стилістиці українського вітального дискурсу.

Мета, об'єкт та предмет дослідження зумовили необхідність розв'язання наступних **завдань**:

1. Вивчення специфіки вітального дискурсу та його ролі в спілкуванні.
2. Аналіз жанрової специфіки вітального тексту та дослідження проблеми їх типології з огляду на функціональну спрямованість та структуру.
3. Аналіз комунікативно-прагматичних функцій вітальних текстів, дослідження лексичної специфіки з метою ідентифікації основних лексичних одиниць, доречних у таких текстах.
4. Дослідження мовної специфіки вітального дискурсу.
5. Визначення стилістичних особливостей сучасного вітального тексту.
6. Визначення динаміки стилістичного оформлення вітального тексту відповідно до розвитку українського суспільства.

Матеріал дослідження обсягом понад 500 вітальних текстів авторка дібрала самостійно із сучасного комунікативного простору та спеціалізованих ресурсів: <http://vitannya.com.ua>, <https://pobazhajko.org.ua/> <https://pryvitay.com.ua/>, а також проаналізувала матеріали збірника М. Дмитренка «Привітання, побажання, тости» (Київ, 2010).

У дослідженні використано різноманітні **методи**, зокрема аналізу, синтезу, структурний, описовий, стилістичного аналізу та комунікативно-прагматичний. Комплексний підхід дозволив докладно розглянути стилістичні та функційні особливості вітального дискурсу.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи з української мови полягає у тому, що в ній уперше цілісно проаналізовано стилістику українського вітального дискурсу, що сприяє розумінню мови як культурного явища, збереженню культурних та мовних традицій, адаптації вітального дискурсу до сучасних умов життя.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що їх можна використати для поглиблення курсів «Український мовний етикет», «Українські мовні норми в контексті сьогодення», «Стилістика сучасної української мови», у навчанні школярів і студентів ефективних способів вітання зі святами, розширенні й удосконаленні їхніх комунікативно-дискурсивних компетентностей. Матеріали цієї кваліфікаційної роботи будуть доречними для підвищення культури мовлення, а також для навчання іноземців правил ввічливого спілкування в Україні.

Апробація. Результати дослідження апробовано на кількох конференціях: Міжнародній науково-практичній відеоконференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови» (Київський національний лінгвістичний університет) і Міжнародній студентській конференції «Interuniversitaria» (Бельцький державний університет імені Алеку Руссо). За результатами виступів опубліковано тези й статтю:

Докієнко К.П. Архітектоніка й стилістика українськомовного вітального дискурсу. *Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції «Ad*

orbem per linguas. До світу через мови», 18–19 травня 2023 року. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2023. Частина 2. С. 110-111.

Докієнко К. Етнолінгвістична специфіка українських традиційних вітань з нагоди свят. *Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții «Interuniversitaria», conferință științifică a studenților (19; 2023; Bălți). Interuniversitaria: Materialele Conferinței Științifice Internaționale a Studenților din 04 mai 2023, Ediția a 19-a / comitetul științific: Natalia Gașțoi (președinte) [et al.]; colegiul de redacție: Beatrice Colibă [et al.]. Bălți: [S. n.], 2023 (CEU US) С.126-131.*

Структура роботи Кваліфікаційна робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури й анотації англійською мовою. Загальний обсяг роботи становить 81 сторінку.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ВІТАЛЬНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Мета й функційні можливості вітального дискурсу

Спілкування у житті людини завжди відігравало важливу роль, останнім часом для дослідників цей феномен стає ще більш актуальним. Як зазначає І. Голубовська, «зміна гуманітарних парадигм у суспільствознавчих науках у цілому і, зокрема, у лінгвістиці зумовила фокусування уваги вчених-філологів на феномені *homo loquens* – людини, що виступає суб'єктом породження та сприйняття мовних повідомлень» (Голубовська, 2008, с. 25). «Перефразуючи геніального Фердинана де Сосюра, можна твердити, що інтерес лінгвістів наразі перемістився з дослідження правил гри у шахи (структурно-семантичний підхід) на самих гравців (антропоцентричний підхід). Термін «мовна особистість» набирає все більшої поширеності» (Голубовська, 2008, с. 25).

Вітальний дискурс є одним з найбільш важливих в сучасному світі. Він розвивається на тлі висловлення привітань, поздоровлень та бажань з різних нагод, таких, як дні народження, весілля, хрестини, ювілейні дати тощо. Вітальний дискурс передбачає позитивно емоційну взаємодію людей з нагоди певної важливої події, вираження привітання й побажання. Вітання з нагоди свят є активно вживаним різновидом етикетного спілкування в різних лінгвокультурах. Люди вітають одне одного на знак прихильності, вдячності, поваги, симпатії. Це сприяє гармонізації міжособистісної взаємодії та покращенню психологічного клімату в товаристві. Вітання з різних приводів стали тим приємним складником нашого життя, без якого не можна уявити чемне спілкування: «для мовців, які належать до однієї спільноти, вітання часто виконується як частина нашої культурної компетентності» (Duranti, 1997, р. 63).

Мовленнєвий жанр вітання реалізують загальноновживаними словесними формулами, які відображають, з одного боку, особисте ставлення мовця до співрозмовника, з іншого – загальнонародні цінності й уявлення про щастя. Етикетні формули українців привертали увагу багатьох мовознавців, зокрема С. Богдан (Богдан, 1998), Я. Радевича-Винницького (Радевич-Винницький, 2006), Н. Станкевич і Л. Шмакової (Станкевич, Шмакова, 2014), М. Стахів (Стахів, 2008), Л. Кулішенко та Т. Чечота (Кулішенко, Чечота, 2013), але їх цікавили переважно нормативні та функційні можливості сучасних етикетних кліше.

Вітальний дискурс є важливим компонентом української культури, оскільки в ньому відображається специфіка національних свят, традицій та цінностей. Він виконує різні функції і має великий потенціал у розширенні комунікативних можливостей української мови. Його конкретні вияви не лише передають привітність та повагу, а й виражають унікальну українську культуру, традиції та духовність. Ці вітальні вислови є своєрідним відображенням української ідентичності та способу спілкування. Крізь них проглядаються гостинність, турбота про тих, хто поруч, та бажання добра. Вітальний дискурс є засобом міжособистісної комунікації, що не просто гармонізує людей, а й збагачує нашу мову цікавими образами, колоритними тропами, народною мудрістю. Він виконує також соціальну роль. «Поняття соціальної ролі пов'язане з поняттям соціального статусу, що характеризує місце людини у соціальній ієрархії суспільства. Мовленнєва поведінка як етнічно маркований елемент мовленнєвої організації людини підпорядковується законам статусно-рольової взаємодії» (Голубовська, 2008, с. 28).

Вітальний текст є частиною мовленнєвого етикету – невід'ємною складовою культури кожного народу. Водночас мовленнєвий етикет – «це щось набагато ширше за механічний зв'язок між людьми, це – віддзеркалення свідомості людини, її культури, відображення належності людини до певного етносу» (Стахів, 2008, с. 7).

Мовленнєвий етикет – це соціально-лінгвістичне явище. Воно виконує в суспільстві такі функції: контактну (фактичну) функцію; функцію ввічливості (конотативну); регулювальну (регулятивну) функцію; функцію впливу (імперативну, волонітативну); функцію звертальну (апелятивну); емоційно-експресивну (емотивну) функцію. Усі вони діють на основі комунікативної функції мови.

У сфері спілкування побутують такі мовленнєві акти: «вітання; звертання, привернення уваги; знайомство; запрошення; прохання, порада, пропозиція; погодження; вибачення; незгода, відмова; скарга; втішання; комплімент; несхвалення; поздоровлення; вдячність і прощання» (Станкевич і Шмакова, 2014, с. 171). Компонентом вітального дискурсу може бути акт вітання адресата, що передбачає звернення до нього й загальне етичне привітання відповідно до часу доби. Комунікативний акт привітання при зустрічі чи встановленні контакту уже привертає увагу мовознавців (Бацевич, 2002; Білавич, Вацеба, 2020; Богдан, 1998; Ветрова, 2004). Привітання може бути частиною вітального тексту, але вужче за змістом й має інші функції. Зокрема, загальне привітання передбачає встановлення контакту, часто є автоматично відтворюваним, клішованим, тоді як вітання з нагоди свят, урочистих подій – змістово й функційно більш розгорнуті й розмаїті. Їх створюють індивідуально під адресата.

Вітальний дискурс полягає у вираженні привітань та побажань у різних життєвих ситуаціях. Його основні функції – у підтриманні теплої атмосфери, розширенні соціальних зв'язків та вияві поваги, приязні до адресата. Вітальний дискурс знаходить своє застосування у різних контекстах, таких як повсякденна розмова, офіційні події, святкові заходи, особисті зустрічі тощо. На думку Н. Кондратенко «зміст [тексту] актуалізує значення, що становлять текст, а з іншого, він реалізує їхній семантичний потенціал, об'єднуючи в певний комплекс» (Кондратенко, 2004, с. 43). Вітання та побажання, висловлювані у різних життєвих ситуаціях, мають різний тон, стиль та використовуються в різних контекстах. Всі вони створюються для того, або

показати адресату ставлення до нього. Як зазначає Катя Тіме: «Найчастіше спосіб, у який текст однієї людини сподівається сформуванню реакцію іншої людини, вважається переконанням» (Thieme, 2009, р. 41). Таким чином, вітальний текст також можна назвати переконанням, адже в ньому адресант намагається показати свою прихильність до іншої людини, використовуючи при цьому різноманітні форми та конструкції.

Привітанням людина засвідчує своє приязне ставлення, вияв уваги до інших людей. Воно є одним із тих засобів, які підтримують хороші взаємини між людьми та близькими. Привітання також не обходяться без побажань адресатові. Синонімом слова *привітання* є слово *поздоровлення*, яке, як зауважує Я. Радевич-Винницький, у сучасному мовленні вживається рідше. «Можливо, тому, що воно виглядає як калька російського слова *поздравление*, а може, через те, що у привітанні бажають не тільки здоров'я, а й щастя, успіхів, здійснення задумів, душевного спокою, вічної молодості і т. ін.» (Радевич-Винницький, 2001, с. 145).

Словник синонімів української мови подає такий синонімічний ряд з домінантою *вітати* у значенні «говорити або писати приємні слова комусь з нагоди дня народження, ювілею, свята, приємної події; слати привіт»: «поздоровляти, уклонятися (вклонятися), здоровити *розм.*, гратулювати кому, *західне*, віншувати (перев. урочисто); салютувати (урочисто – пострілами)» (Словник синонімів української мови, 1999, с. 145). Отже, у потрібному нам значенні вживаються лише слова *вітати*, *поздоровляти*, *здоровити*, *віншувати*, *гратулювати*.

Український науковець та фольклорист М. Дмитренко подає досить довгий перелік важливих подій, з нагоди яких українці традиційно вживали вітальні фрази: «весілля, хрестини, новосілля, іменини, дні народження, ювілеї, тости, пострижини, урочисті дати тощо» (Дмитренко, 2010, с. 25). Як бачимо, люди вітали одне одного з нагоди календарно-обрядових свят, зміни свого статусу, досягнення важливих життєвих етапів та ін. Увага до таких подій свідчить, що наші пращури усвідомлювали цінність життя, його

непростий перебіг, намагалися підтримати одне одного й налаштувати на щасливий та гідний життєвий шлях. Отже, привітання здавна слугували не лише виявом поваги, приязні, а й психологічного самозахисту, виконували магічну, сугестивну функцію, програмували людину на щасливе, гідне життя, продовження роду, щедрий урожай тощо.

Однією з функцій вітального дискурсу є створення позитивного настрою та сприяння встановленню гармонійних відносин між співрозмовниками. За допомогою вітального дискурсу існує можливість висловити свою зацікавленість у спілкуванні з іншою людиною, зробити її своїм другом.

Крім того, вітальний дискурс виконує соціальну функцію і відображає особливості культури та традицій українського народу. Вітання та привітання під час святкових дат, як Новий Рік, Різдво, Великдень, Водохреще та ін. вказують на важливе значення цих свят у житті українського народу. Етикетні фрази, якими обмінюються відповідно до традиційних обрядів, є невід'ємною частиною культурної спадщини та звичаїв.

Також вітальний дискурс в українській мові відображає соціальний статус та відношення між співрозмовниками. Вітання можуть бути більш офіційними або неформальними, залежно від контексту та відносин між людьми. Наприклад, під час офіційних заходів використовують більш формальні вітальні вислови, які показують повагу та протокольні норми. У неформальному спілкуванні, серед родини або друзів, будуть доречними більш прості, жартівливі, емоційні вітання.

Українська мова забезпечує багато функційних можливостей для ефективної реалізації вітального дискурсу, зокрема вітальні слова, етикетні фрази, образні вислови, фразеологізми, метафори, епітети, гіперболи, інші тропи й стилістичні фігури для створення бажаної атмосфери під час спілкування.

Завдання вітального дискурсу полягає не лише у передаванні вітань та побажань, а й у вираженні відчуттів, емоцій та встановленні зв'язків між людьми. Цей вид дискурсу може бути використаний у різних сферах життя, зокрема особистих, суспільних та професійних контекстах.

У суспільному контексті вітальний дискурс виникає під час святкових подій, наприклад весілля, ювілею, національного свята та інших урочистостей. Вітання та привітання стають важливою частиною цих заходів, дають змогу створити радісну та святкову атмосферу. У таких випадках використовують більш урочисті вислови, які відображають значущість конкретного свята або події. У професійному контексті вітальний дискурс може бути використаний під час зустрічі з колегами, партнерами або клієнтами. Він допомагає побудувати позитивні відносини та показати професійну культуру. У таких ситуаціях важливо вживати фрази, які відповідають контексту та рівню формальності спілкування.

Мистецтво гречності також визначає вміння використовувати мовні засоби для вираження своїх думок та почуттів таким чином, щоб вони були вишукані та елегантні. Вибір відповідних слів та висловів може позитивно вплинути на спілкування, створити гармонійну атмосферу та підкреслити взаємну повагу та шанобливе ставлення між співрозмовниками.

Правильний вибір етикетної формули в ситуаціях привітання і звертання справді має велике значення для встановлення наступної тональності розмови. Вітання може визначати настрій і ставлення до співрозмовника, засвідчувати нашу готовність уважно слухати і сприймати людину позитивно. О. Миронюк досліджуючи граматичні засоби ввічливості визначає, що «від правильного вибору конкретної етикетної формули в ситуаціях привітання і звертання значною мірою залежить уся наступна тональність розмови. Правильно вибране привітання підносить настрій, посилює готовність уважно вислухати людину, позитивно оцінити її поведінку» (Миронюк, 1993, с. 58). Воно також сприяє розвитку довіри і згуртованості між людьми.

Вітальний дискурс допомагає зберегти та передати традиції, звичаї та цінності українського народу. Національні свята, які супроводжуються такими висловами, відображають українську ідентичність та сприяють зміцненню національного самосвідомості. Дотримання структури, жанру та мети вітального слова – визначальний фактор вітального тексту. М. Стельмахович зазначав: «будь-який, навіть найменший відступ від мовного етикету псує настрій, вносить непорозуміння в людські стосунки, а то й калічить душу і раниць серце людини» (Стельмахович, 2001, с. 16).

Таким чином, дотримання мовного етикету є важливим аспектом будь-якого спілкування, адже саме він сприяє гармонії та позитивному ставленню між співрозмовниками. Українська мова, як основний засіб виразності вітального дискурсу, володіє багатством лексичних, граматичних та стилістичних засобів. Розмаїття висловів та фразеологізмів дозволяє кожній людині знайти відповідний вислів, який краще виражатиме його почуття та наміри під час зустрічі. Використання метафор та образів у вітальному дискурсі може створювати особливу емоційну зв'язаність та вражати співрозмовника.

1.2. Жанрова специфіка вітального тексту

Вітальний текст – продукт вітального дискурсу – відбиває основні психо-емоційні настанови адресанта. Здебільшого це короткий, емоційно маркований й адресатозорієнтований текст. Його пишуть передусім з метою викликати приємні емоції та передати привітання й побажання. Такий текст має відповідати певним правилам, що стосуються мовленнєвого етикету. У вітальному тексті важливо дотримуватися стилю та тону, використовувати відповідну лексику та фразеологію. Також потрібно не забувати про дотримання правил орфографії та пунктуації.

Мовленнєвий жанр вітання реалізують узвичаєними словесними формулами, які відображають, з одного боку, особисте ставлення мовця до співрозмовника, з іншого – загальнонародні цінності й уявлення про щастя.

Жанрова специфіка вітального тексту є досить складною та різноманітною. Вітальний текст може бути віднесений до жанру листування, оскільки його метою є передавання привітань, побажань та вираження поваги до адресата. А також він може мати елементи розмовного жанру, оскільки часто використовується для вираження особистих почуттів та емоцій.

Дослідники Л. Мудрик та О. Лукашук слушно зазначають: «Привітання або ж побажання – це мовленнєві дії, які адресант реалізовує для того, щоб приділити адресатові увагу, виявити симпатію, висловити надію на злагоду в його майбутньому житті та дотриматися норм мовленнєвого етикету певної лінгвокультури» (Мудрик, Лукашук, 2017, с. 140). Під час утворення привітання важливо звернути увагу на знання абстрактної лексики та вміння утворювати родовий / орудний відмінок іменників. Давальний відмінок займенників в однині *Вам / тобі* та давальний відмінок займенника у множині *вам* вказують на адресата, а дієслова *вітати* та *бажати* у першій особі теперішнього часу маркують дії мовця. Вибір займенника та змісту побажань регламентує вік адресата: «Формули привітання, як й інші етикетні фрази, мають свої комунікативно-стилістичні особливості, які впливають на вибір адекватної щодо адресата одиниці в мовленні. Скажімо, формулою *Дозвольте привітати Вас* з... вітають людину старшу, іншої статі, шановану в колективі, а не однокурсника чи однокласника» (Радевич-Винницький, 2001, с. 146), «молодим людям зазвичай бажають любові, радості, сонця, наснаги, бадьорості, цвіту, успіху, казки. Для людей старшого віку можуть бажати здоров'я, щастя, бадьорості, віри, надії, добра, спокою, миру, достатку, літ тощо» (Станкевич, Шмакова, 2014, с. 176). Також важливим є і гендерний аспект, але найбільше зміст побажань залежить від нагоди привітання: чи це релігійне або державне свято, чи це подія особистого або родинного життя тощо.

Українська мова багата на слова та фрази, які допомагають спілкуватися на будь-які теми та завжди доносити свою думку до адресата. Це також стосується і вітань, адже для них є важливим використання різноманітних слів для досягнення мети комунікації. Мовна структура вітань може бути варіативною, залежно від нагоди стосунків, але мовці на основі свого досвіду сформували базові конструкції, які зручні для вираження вітань.

Однак, на відміну від жанру листування, вітальний текст не завжди має формальний характер. Українська поезія, наприклад, містить багато віршів, що мають вітальний характер та виконують функцію вираження почуттів. Отож вітальний текст може мати різні жанрові властивості, а вітальні мотиви властиві не лише жанру листування, але й поезії, прозі та іншим літературним жанрам. Це свідчить про важливість вітальних формул та їхньої ролі у вираженні емоцій.

Основні жанрові ознаки вітального тексту: унікальність, ситуативність, зорієнтованість на адресата, відносна лаконічність, емоційність, стилістична виразність. Унікальність вітального тексту виокремлюється через його спрямованість на конкретну ситуацію або подію та індивідуальні особливості стосунків між співрозмовниками. Кожен такий текст стає неповторним і особливим у контексті самої події або ситуації. Також вона виражається у відповідному підході до формулювання вітань та побажань, а також контексту, у якому він вживається. Окрім того, індивідуальність адресата грає важливу роль у створенні унікального вітального тексту, адже він може містити персоналізовані вислови та референції, які роблять його більш особистим і значущим для одержувача.

Ситуативність вітального тексту віддзеркалює той факт, що вітання завжди ґрунтуються на конкретних обставинах та подіях. Кожна ситуація або захід має свої унікальні особливості, і вітання відображають ці особливості, надаючи їм конкретного контексту. Першочергово, вона визначається самою природою події чи свята. Наприклад, відзначення дня народження вимагає

іншого підходу та мовних засобів, ніж вітання з весіллям чи річницею. Тому вітальний текст створюють з урахуванням конкретної події та того, що вона символізує. Другим важливим складником є сам контекст взаємодії між співрозмовниками. Це може бути офіційна або неформальна ситуація, природа стосунків між людьми та навіть особливості, стиль життя адресата. Наприклад, вітання на весіллі може містити інформацію про молодят, а вітання з перемогою в спорті може наголошувати на досягненнях спортсмена чи команди.

Зорієнтованість на адресата є також однією з основних рис вітального тексту, оскільки вона визначає його спрямованість на конкретну аудиторію. Вітальний текст завжди створюється з урахуванням особистості та інтересів тих, кому він призначений, і складається з елементів, які роблять його виразним та значущим для адресата.

Лаконічність є характерною рисою вітальних текстів, оскільки вони мають висловлювати вітання, побажання та емоції в короткий та зрозумілий спосіб, не навантажуючи отримувача зайвою інформацією чи подробицями, які не є ключовими для конкретної ситуації. Лаконічність дозволяє зосередитися на основному посилі та висловити його зрозуміло та виразно. Наприклад, у вітанні на день народження, ключовою є ідея побажань щастя та радості. Тому вітальний текст буде фокусуватися на цих аспектах, уникаючи надмірної інформації, яка може відвертати увагу від основного повідомлення.

Емоційність вітального тексту виникає через вживання слів та фраз, які виражають радість, щастя, вдячність, любов, приємності та ін. Емоційність вітальних текстів також виявляється через тон мови та загальний стиль. Вони можуть бути доброзичливими, лагідними та теплими, створюючи враження щирості та найкращих намірів.

Стилістична виразність вітальних текстів сприяє тому, щоб ці їх добре сприймали й запам'ятовували. Вона додає текстам глибини, виразності та художнього характеру, робить їх більш привабливими для адресатів.

Вітальні тексти можуть містити різні літературні засоби, наприклад, метафори, епітети, гіперболи, порівняння та інші, які допомагають підкреслити почуття та зробити текст більш яскравим.

Отже, жанрову специфіку вітального тексту формують такі його ознаки: унікальність, ситуативність, зорієнтованість на адресата, відносна лаконічність, емоційність та стилістична виразність. Вітальні тексти завжди адаптовані до конкретної ситуації та адресатів, виражають емоції та побажання, та мають унікальний стиль, який робить їх особливими та значущими. Це дає змогу створити позитивну атмосферу та підтримувати важливі стосунки між людьми через спільне спілкування та вияв почуттів.

1.3. Проблема типології вітальних текстів

Вітальні тексти є важливою складовою комунікації між людьми і відіграють значну роль у вираженні взаєморозуміння, поваги та підтримки. Як зазначає Данет, «наше чуттєве переживання текстів і квазімагічне маніпулювання ними... мало важливу спадкоємність із практиками усної культури або культури «виконавства» (Danet, 1997, р. 8). Кожна культура має свої власні традиції і норми, що стосуються написання і висловлення вітальних текстів. Ці традиції можуть передбачати певні формальності, вибір певних слів і висловів, а також використання символіки та обрядових елементів.

Вітальні тексти можуть бути офіційними або неофіційними залежно від контексту та відносин між співрозмовниками. Важливо враховувати культурні особливості та норми, щоб текст був відповідним і прийнятним в певному контексті.

Вітальні тексти – це тексти, які призначені для вітання, побажання, висловлення приємних почуттів, здебільшого у зв'язку з важливими життєвими подіями. Згідно з дослідженням О. Мацько, «вітальні тексти можна класифікувати за ознаками форми та функції. За формою вітальні

тексти можуть бути усними (вітання, привітання, тост) та письмовими (листи, листівки, телеграми, повідомлення)» (Мацько, 2018, с. 68).

Проблема типології вітальних текстів зі святами виявляється в необхідності класифікації цих текстів за різними критеріями. Оскільки вітальні тексти можуть мати різні жанрові особливості, структуру та функції, важливо розробити типологію, яка допоможе систематизувати їх і дати зрозуміти, як вони відрізняються один від одного.

Одним з критеріїв типології вітальних текстів може бути жанрова специфіка. Вітальні тексти можуть належати до різних жанрів, таких як вітальний лист, привітання, тост, вітальна промова, вітальна листівка тощо. Кожен з них має свої характеристики та цілі, що впливає на їх структуру та спосіб використання мовних засобів. Наприклад, «вітальний лист може бути більш формальним із застосуванням вишуканої мови, тоді як вітальна листівка буде коротким і лаконічним висловом привітання» (Жукова, 2014, с. 219).

Іншим критерієм типології може бути специфіка свята, з яким пов'язаний вітальний текст. Вітальні тексти виголошують і пишуть з нагоди Нового року, Різдва, дня народження, весілля тощо. Кожне свято має свої особливості, традиції та атмосферу, що може відобразитися у вітальних текстах. Наприклад, вітання з Новим Роком може бути пов'язане з висловленням побажань успіху, здоров'я та щастя на наступний рік, тоді як вітання з днем народження здебільшого більш особисті: передають індивідуальні побажання та емоції.

Третім критерієм класифікації вітальних текстів може бути функція та спрямованість вітання. Вітальні тексти часто спрямовані на досягнення різних цілей: вираження вдячності, вияв симпатії, привітання зі святом, привітання з певною подією або досягненням тощо. Кожна з цих функцій вітання вимагає відповідного підходу та мовних засобів. Важливо зазначити, що типологія вітальних текстів не є чітко окресленою, але відбиває розмаїття текстів. Варіативність вітальних текстів залежить від авторського стилю,

контексту та особистих ознак адресата. Тому кожен вітальний текст може бути унікальним.

Вітальні тексти також перетинаються з поняттям мовного етикету. Як зазначає Н. Плющ, етикет – це «насамперед такі усталені мовні формули, що вживаються при зав'язуванні, підтриманні та припиненні контакту між комунікантами. Сам же мовний етикет охоплює, крім власне етикетних мовних формул, ще й соціально-мовні символи етикетного рівня, форми питань, що використовуються у певних соціально-культурних групах» (Плющ, 1991, с. 94).

Окрім вже згаданих критеріїв, можна розглянути додаткові аспекти, які впливають на типологію вітальних текстів. Один з таких – це специфіка комунікативного контексту. Вітальні тексти можуть бути використані в різних ситуаціях та контекстах, кожен з яких має свої особливості, зокрема вимоги до стилю мовлення, формальності та тону вітання. Наприклад, в офіційному контексті вітання можуть мати більш офіційний тон та формальну структуру, тоді як у особистому контексті практикують більш нетривіальні та індивідуалізовані вітання.

Інший аспект, який впливає на типологію вітальних текстів, – це мовна культура та традиції. Кожна культура має свої власні норми та звичаї, пов'язані зі святами та вітаннями. Вітальні тексти можуть відображати ці культурні особливості: в одних лінгвокультурах практикують більш раціональні, а в інших – більш емоційні, пафосні вітання.

Також варто враховувати індивідуальний стиль та особистість автора в контексті типології вітальних текстів. Індивідуальний стиль автора може виявлятися в його унікальному способі вираження думок, використанні художніх засобів, поетичних прийомів або в оригінальних побажаннях та висловах. Особистість автора також може впливати на відтінок вітання та відношення до адресата. Наприклад, автор з демократичним світоглядом може використовувати більш спонтанні, неформальні та прості мовні засоби,

в той час як автор з більш консервативним поглядом може більше дотримуватися традицій та вживати більш урочисту стилістику.

За функцією вітальні тексти можна поділити на офіційні та неофіційні. Офіційні вітальні тексти мають більш формальний стиль та адресовані високопоставленим особам або установам. До них можуть належати, наприклад, листи з вітаннями з нагоди святкування Дня Незалежності України або Дня Конституції. Вітальні тексти з нагоди професійних свят мають за мету висловити повагу до професійних здобутків людини, возвеличити її як відомого фахівця у своїй галузі, побажати їй успіхів. Неофіційні вітальні тексти мають більш особистий характер та адресовані друзям, знайомим, родичам у зв'язку з весіллями, народженнями дітей, ювілеями, знаковими подіями в житті людей. Ними виявляють солідарність, родинну чи світоглядну близькість з адресатом, симпатію до нього тощо.

Українська мова як засіб комунікації забезпечує різні форми вітального дискурсу, які відображають культурні та етикетні норми. Використання правильних вітальних висловів та формул сприяє створенню гармонійного спілкування та позитивного враження від нього. Вітальний дискурс в українській мові є динамічним і змінюється під впливом сучасних комунікаційних технологій. Нові засоби спілкування, такі як електронні листи, соціальні мережі та месенджери, вносять свої особливості до вітального дискурсу, приводячи до еволюції його форм і змін у вживанні мовних засобів. Тому розуміння норм спілкування та адаптація їх до сучасних реалій стають важливим завданням для дослідників мови та мовної культури.

У зв'язку з розвитком інтернету та соціальних мереж, з'явилися нові види вітальних текстів, такі як чат-боти, автоматичні вітання та інші. Вони дозволяють відправляти вітання та повідомлення автоматично, без необхідності вручну вводити текст. Такі вітання насамперед зручні для адресанта, але вони не індивідуалізовані.

Українські вчені активно досліджують вітальні тексти та їхнє використання у мовленні. Проблема типології вітальних текстів полягає у тому, що існує безліч різних видів вітальних текстів, які можуть відрізнитися за своїм змістом, метою, формою, стилем та іншими параметрами. Ця проблема є особливо актуальною у наш час, коли зростає кількість міжнародних контактів, а також з'являються нові способи й засоби комунікації.

Отже, проблема класифікації вітальних текстів полягає у тому, що ці тексти можуть набувати різноманітних форм, стилів та ін. Крім того, їхня мета може варіюватися від висловлення побажань щастя та здоров'я до вираження поваги та любові до особи або поваги до професійних досягнень. Важливо усвідомлювати мету вітального тексту, щоб забезпечити ефективну комунікацію з адресатом та досягти потрібного ефекту. Потрібно враховувати контекст та взаємини між відправником та отримувачем. Усі ці фактори можуть впливати на сприйняття вітання та на ефективність комунікації.

1.4. Комунікативно-прагматичні функції вітальних текстів

Комунікативно-прагматичні функції вітальних текстів в українській мові відіграють важливу роль у спілкуванні та міжособистісних взаєминах. Вітаючи одне одного з різних приводів, люди виражають не лише свою повагу та турботу, а й спонукаємо до спілкування, зміцнюємо соціальні зв'язки та відображаємо нашу культурну спадщину.

Основні комунікативно-прагматичні функції вітального тексту:

1. Вираження привітання та побажань є однією з основних функцій вітальних текстів. С. Бибик зазначає, що «українська мова має розкішний арсенал фразеологічних висловів, фраз та символічних жестів», які використовуються для вираження шанування, радості, турботи та надання підтримки, «це насамперед, мова «тут» і «тепер» (Бибик, 2013, с. 368). Ці текстові форми створюють позитивну атмосферу, сприяють встановленню

доброзичливого зв'язку між співрозмовниками та формують взаємну симпатію.

2. Вітальні вислови виконують функцію спонукальності, оскільки вони створюють атмосферу взаєморозуміння та підтримки, а також запрошують до спілкування. Вітальні вислови є своєрідними запрошеннями до вступу в контакт з іншою людиною і виявляють нашу готовність до комунікації. Відкриті та доброзичливі форми вітання викликають позитивну реакцію та стимулюють співрозмовника до подальшої взаємодії та спілкування. Таким чином, вони допомагають побудувати теплі та гармонійні взаємини між людьми, спонукаючи до продовження діалогу і формування позитивного комунікаційного середовища.

3. Вітальні текстові вислови також використовуються для вираження турботи та уваги до співрозмовника. Вони можуть містити слова і фрази, які виражають наші інтереси, підтримку та бажання допомогти або піклуватися про іншу людину. Вітальні конструкції дають змогу показати нашу емоційну залученість до спілкування, спонукають до формування зв'язку, сприяють розвитку взаємної довіри та гармонійних стосунків. Це дуже дієвий спосіб створити приємну атмосферу та налагодити щирі, приятні відносини з не надто близькими людьми.

4. Вітальні текстові вислови відіграють важливу роль у відображенні культурної спадщини українського народу. Вони містять традиційні фразеологізми, обрядові елементи та символіку, які передають особливості та цінності української культури. Як зазначає С. Щербак: «Привітання, побажання та тости в українській культурі виконують не лише комунікативну функцію, але й відображають національний характер, традиції, цінності та сприяють побудові взаємин між людьми» (Щербак, 2015, с. 281). Використання цих висловів не лише відображає повагу до традицій, а й сприяє збереженню та розвитку національного самоусвідомлення.

5. Вітальні вислови виконують функцію встановлення соціальної позиції. Наприклад, вживання речень, які підкреслюють вишуканість мовлення, свідчить про певний статус або роль у спілкуванні. Крім того, використання конкретних вітальних фраз сигналізує про належність до певної групи чи спільноти. Враховуючи соціальний контекст, вибір вітальних текстів відображає бажання показати повагу та визнання до інших учасників спілкування.

6. Вітальні фрази також слугують засобом вираження емоцій та настрою. Вони дають змогу висловити радість, сум, захоплення, турботу чи вдячність, які є важливими аспектами нашого внутрішнього стану. Використання емоційно забарвлених елементів додає живості та невимушеності вітанню, а також створює спільне співпереживання та емоційний зв'язок між співрозмовниками. Це може впливати на загальний настрій і створювати приємну атмосферу спілкування.

7. Вітальні тексти також впливають на формування ідентичності та самосвідомлення. Вони відображають культурні та соціальні норми, відтворюють спосіб сприйняття світу та розуміння ролі людини в суспільстві. Через використання традиційних висловів, символіки та обрядових елементів вітальні тексти сприяють підтримці та зміцненню ідентичності українського народу, сприяючи збереженню культурної спадщини. Отже, вітальні тексти є важливою частиною культури носіїв мови, вони впливають на формування свідомості та поглядів людей, а також допомагають зберегти та підтримати культурну спадщину, засвоїти соціальні норми та стимулюють зв'язок між поколіннями.

Вітання сприяють взаємодії та згуртуванню людей різних вікових категорій, соціальних груп та культурних традицій. Це доступний і приємний спосіб налагодження контактів, зміцнення стосунків, розширення спілкування.

Висновки до розділу 1

Отже, вітальний дискурс є важливою частиною комунікації між людьми, що передбачає привітання зі святами та різними подіями, вияв доброзичливого ставлення, поваги, приязні, підтримку. Вітальний дискурс становить процес обміну, вислову, передання інформації певному адресату. Специфіка вітального дискурсу полягає у його ситуативності, емоційності, доброзичливості, адресатоцентричності.

Вітальний текст – це продукт вітального дискурсу, що відбиває усі комунікативно-прагматичні наміри його автора. Важливими ознаками сучасного вітального тексту є: унікальність, зорієнтованість на адресата, відносна лаконічність, емоційність, стилістична виразність.

Проблема типології вітальних текстів є актуальною, оскільки від комунікативної мети та особливостей застосування тексту залежить його мовно-стилістичне оформлення. Розрізняємо такі види вітальних текстів: публічні, приватні, офіційні вітання, неофіційні вітання, вітання усні, письмові, при телефонній розмові, в онлайн-месенджерах.

Вітальний дискурс спрямований на реалізацію різних комунікативно-прагматичних функцій, зокрема вираження поваги, підтримки, побажання, подяки та інші. Він є важливим засобом збереження традицій та зв'язків у соціумі, а також відображення соціального статусу та взаємовідносин між людьми.

Важливо усвідомлювати, що вітальний дискурс не є статичним, він змінюється під впливом різних факторів, таких як соціальний контекст, стиль мовлення, культурні та індивідуальні особливості. Кожна вікова, соціальна, національна категорія людей залежно від умов спілкування шукає найбільш релевантні для себе засоби і способи вітання. Вивчення стилістики й культури оформлення вітальних текстів є метою наступних розділів кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 2. МОВНА КУЛЬТУРА ОФОРМЛЕННЯ ВІТАЛЬНОГО ТЕКСТУ

2.1. Структурні особливості вітального тексту

Аналіз вітальних текстів дав підстави визначити такі їхні основні частини :

- 1) звертання;
- 2) вітання;
- 3) побажання;
- 4) компліментарна частина (факультативна);
- 5) подяка (факультативна).

Дорога Оксано!¹

Вітаємо тебе з днем народження!²

*Бажаємо тобі безмежної радості, здоров'я та щастя. Нехай цей рік принесе
тобі багато нових досягнень та яскравих моментів.³*

Ти завжди дуже талановита і впливаєш на нас всіх своєю присутністю.

*Твоя посмішка як промінчик сонця, який допомагає нам вийти з цієї
темряви.⁴*

Дякуємо, що ти є в нашому житті. Без тебе воно було б менш яскравим.⁵

Кожна частина вітального тексту має своє призначення й специфіку мовно-стилістичного оформлення:

1. Звертання – це початкова частина тексту, якою автор особисто звертається до особи, яку вітає. Функція цієї частини полягає в тому, щоб вказати, кому адресовані слова та створити особистий контакт з отримувачем вітання. За допомогою епітетів можна варіювати тональність вітального тексту. *Шановна Олено!* – звучить досить офіційно, *Дорога Олено!* – тепло й приязно, *Люба Олено!* – ще більш приязно й інтимно.

2. Вітання – частина, яка безпосередньо передає мету вітального тексту й містить вказівку на подію, з нагоди якої автор звертається до адресата, пор.:

Вітаємо тебе з днем народження! Ця частина порівняно не велика, але найважливіша у вітальному тексті.

3. Побажання – частина, якою автор передає свої емоції, сподівання щодо майбутнього адресата, зокрема, щоб у його житті було щастя, здоров'я, успіх та інші позитивні аспекти, напр.: *Бажаємо тобі безмежної радості, здоров'я та щастя. Нехай цей рік принесе тобі багато нових досягнень та яскравих моментів.* Ця частина може бути досить розлогою і лаконічною, залежно від стосунків між автором і адресатом, їхніх рис характеру, ситуації, настрою, комунікативних навичок та ін.

4. Компліментарна частина (факультативна) передбачає похвалу адресата, яка підсилює позитивний характер вітання, пор.: *Ти завжди дуже талановита і впливаєш на нас всіх своєю присутністю. Твоя посмішка як промінчик сонця, який допомагає нам вийти з цієї темряви.* За допомогою цієї частини виражено позитивне сприйняття особи та висловлено компліменти щодо її таланту та позитивного впливу на колектив.

5. Подяка (факультативна) – ця частина може містити слова подяки адресатові за його позитивний вплив, чесноти, внесок у розбудову якоїсь справи тощо, пор.: *Дякуємо, що ти є в нашому житті. Без тебе воно було б менш яскравим.* Подяка додає текстові індивідуальності та більшої емоційності, тепла, поваги.

Перераховані частини становлять типовий вияв вітального тексту. У неофіційному, особливо молодіжному, спілкуванні можливі скорочення або пропущення деяких частин, зокрема частини офіційного звертання, компліментарної чи подяки, адже молодь схильна спілкуватися лаконічно, по суті. Наприклад: *Вітаю! Рости велика й не хворій!* Або: *Хені бьоздей! Усього найкращого* Або: *З днем варення, друже! Ти зе бест!* Скорочене вітання теж сприяє покращенню стосунків, налагодженню контактів, емоційному зближенню, проте рівень його емоційності й ефективності усе-таки нижчий порівняно з повноцінним вітальним текстом.

2.2 Лексична специфіка вітального тексту

Лексична специфіка вітального тексту в українській мові полягає у використанні конкретних слів та зворотів, що характеризують цей вид мовлення. Важливо враховувати, що вітання мають певну формальну та ввічливу спрямованість, тому вживання лексики в цьому контексті теж особливе.

Як було зазначено в попередньому розділі, лексичні характеристики привітань визначаються більшою мірою культурними, соціальними та індивідуальними особливостями мовців. Варіанти привітань можуть бути різними, проте, за нашими спостереженнями у вітальних текстах найчастіше використовують такі групи лексики: назви осіб (у звертаннях: *сестро, куме, донечко, брате*); імена (*Дмитро, Олено, Катруся, Тимофій*); назви свят (*Різдво, Новий рік, День Незалежності*); назви дій (найпоширеніші дієслова: *вітаю, бажаю, зичу, люблю, ціную, дякую*); прикметники на позначення ставлення (*дорогий, любий, коханий, шановний, найдорожчий*); назви позитивно маркованих абстрактних понять (*щастя, радість, гармонія, натхнення*); пестливі слова (*зайчик, рибка, сонечко*); явища природи (*сонце, мирне небо, з роси і води*).

Широковживаним різновидом лексики в вітальному дискурсі є антропоніми – імена, імена й по батькові – адже в майже в кожному вітанні ми звертаємося до людини за іменем: *«Оксано, вітаю тебе з іменинами; Олександрович, з Днем народження, з любов'ю сім'я Стороженко, Олексію, наш вічний студенте, вітаємо тебе з отриманням другого диплому»*.

Залежно від відносин і формальності спілкування, звертання можуть містити епітети, напр. *шановний, дорогий, милий*. Вони вказують на рівень стосунків та поваги.

Шановний – прикметник, що виражає повагу та високий статус особи, до якої звертаються. Це слово слугує для вираження ввічливості й поваги до

адресата: *Шановний гостю, вітаємо вас зі святами!; Шановний пане, прийміть найтепліші вітання.*

Більш інтимним є привітання зі словом *дорогий*. Це прикметник, що виражає теплі почуття, прив'язаність і близькість до адресата, вказує на особливе ставлення до нього. Він свідчить про ласку або ніжність до адресата: *Дорогий брате, я завжди згадую тебе у своїх молитвах; Дорогий сину, ти завжди будеш в моєму серці; Дорогий друже, ти завжди мені підтримкою і вірним товаришем.* Таке звертання допомагає створити атмосферу близькості та доброзичливості в спілкуванні.

Пане – шанобливе звертання до чоловіка або хлопця, зазвичай вживають в офіційному або ввічливому спілкуванні. *Пані* – звертання до жінки або дівчини, якій виражають повагу, теж може бути в офіційному або ввічливому спілкуванні: *Пане Іване, зі святом!; Пані Оксано, вітаю Вас з іменинами!; Пані Маріє, прийміть найщиріші вітання!*

При вживанні власних назв, а саме імен чи прізвищ, важливо пам'ятати про правильне відмінювання цих слів – до якої групи належать ці слова та яке закінчення потрібно ставити в кожному відмінку. Аби замінити імена у привітаннях, аби уникнути повтору, для цього можна вживати загальні назви – *колега, дівчино, родинно, бабуся, дідусю, тато, мамо тощо.* Щодо використання слів-замінників, потрібно бути обережним – не завжди звертання до старшої людини за віком та посадою можна використати слова *колега* чи *друже*. У такому випадку краще використати слова *Вам, Вас*, наприклад: *Раді вас вітати з цим святом! Це свято нашої культури і мистецтва, і ми вас ласкаво вітаємо на ньому!; Вітаємо Вас з цим чарівним днем! Ви – частина нашої великої родини.*

Абстрактні поняття широко вживають у побажальній частині. Зокрема, людям часто бажають щасливого дня, успіхів у роботі, здоров'я, натхнення, удачі, успіхів, здобутків, приємностей, несподіванок, сюрпризів, радості, родинної втіхи, злагоди. А останнім часом українці бажають одне одному мирного неба й перемоги.

Вітання можуть також апелювати до часу, тобто вказівки на час доби або сезон: *Зі святом!; Щасливого Різдва!. Зі святом* – це привітання, яке виражає побажання радості та щасливого відзначення якогось свята. Це загальноживаний вислів привітання у різних ситуаціях, коли люди відзначають певну урочисту подію чи свято: *Зі святом Різдва Христового!; Зі святом Пасхи благословенної!; Зі святом, дорогі друзі!; *Нехай цей день принесе вам радість і щастя; Зі святом весни!; *Нехай природа пробуджується до життя. У цих висловах присутня фраза *зі святом* для привітання з особливою урочистою подією чи святом. Це вираження радісної участі та щирого побажання у святковий час.***

Різдво – це одне з найбільших та найважливіших свят у християнській традиції, яке відзначає народження Ісуса Христа. Під час цієї люди висловлюють побажання радості, миру та благополуччя один одному. Вислів *щасливого Різдва* є побажанням щасливого та радісного свята, яке відзначають багато християни: *Щасливого Різдва, милі друзі! Нехай це свято принесе вам радість і віру; Щасливого Різдва, дорогі брати та сестри! Нехай це свято наповнить ваші серця теплом і світлом; Щасливого Різдва вам, мої дорогі! Нехай зігріває серце тепло та світло цього дня*».

Лексика вітань пов'язана з контекстом і ситуацією, у якій вони вживаються. Наприклад, на весіллі використовуються більш емоційні та веселі привітання, тоді як на офіційному заході, наприклад, у бізнес-середовищі – більш формальні та стримані вислови. *Вітаю!* – це формальне та ввічливе привітання, доречне в офіційних ситуаціях для вираження поваги та тепла: *Вітаю вас, шановні гості, з нагоди цього великого свята!; Вітаю вас, гідні представники нашого народу!; Вітаю вас, пане міністре, з важливою подією!; Вітаю вас, шановні колеги! Поєднання шанобливої й урочистої лексики забезпечує позитивне та ввічливе спілкування при зустрічах та сприяє формуванню приємної атмосфери в комунікації з іншими людьми.*

Вітальний дискурс також пов'язаний з віддзеркаленням релігійних аспектів. Багато українських свят мають християнський корінь, тому привітання часто містять релігійні терміни та вислови. Наприклад, *Христос народився!* – це традиційне привітання під час Різдва Христового. Привітання відзначає виражає радість і вдячність за народження Христа. *Христос народився, славімо Його!* – це стандартне різдвяне привітання, яке оголошує радість з нагоди народження Христа та закликає Його славити. *Христос народився, веселімося разом!* – виражає радість та запрошення святкувати разом народження Христа. *З Різдвом Христовим! Христос народився – вітаємо та бажаємо миру та благополуччя вам і вашій родині* – містить побажання миру та щасливого Різдва. *Христос народився, сяйво зірок освітло наш шлях* – ця фраза підкреслює духовне значення Різдва та його світлу природу. *Христос народився, нехай Його благословення наповнить ваш дім* – це привітання виражає побажання благословення та щастя адресатові.

Щасливого Різдва! – це популярне різдвяне привітання, яке висловлює побажання щастя та радості під час святкування Різдва Христового: *Щасливого Різдва та благословенного нового року! Нехай це свято принесе вам радість і щастя.* Воно підкреслює бажання, щоб свято принесло радість і щастя адресату: *З найкращими побажаннями на Різдво! Щасливого Різдва Христового вам і вашій родині; Нехай це Різдво принесе вам найбільше щастя та найтепліші миті спільного святкування; Щасливого Різдва! Нехай ця ніч буде наповнена світлом, теплом і любов'ю; З Різдвом Христовим! Нехай Божя благодать супроводжує вас протягом цього святкового часу і завжди.* Всі ці речення виражають щирі побажання щасливого та радісного Різдва, підкреслюють тепло та любов у цей святковий час, а також наголошують на релігійних аспектах свята.

Багато подій українці пов'язують з природними явищами та сільськогосподарськими обрядами. Тому в привітаннях можуть вживатися слова та фрази, які описують природу, наприклад: *Зі святом весни!*

Збагачуйся, як осінній обрій! Привітання зі святом весни! є популярним в Україні та інших країнах, де відзначається весняне свято. Його супроводжують побажаннями щасливого та яскравого часу: Зі святом весни! Нехай цей час приносить вам багато радості та нових можливостей; Весна – це час оновлення і надії. Зі святом весни, дорогі друзі! Зі святом весни, що приносить тепло і квіти на наші душі – привітання уособлює весну як час, коли природа оживає та дарує тепло та красу. Воно виражає надію на світле майбутнє та позитивний вплив весни на душі людей. Нехай ця весна буде для вас яскравою та незабутньою. Зі святом весни! – привітання бажає адресатам яскравої та незабутньої весни, відзначає важливість цього періоду та наголошує на його яскравості. Зі святом весни, коли природа оживає, а серця наповнюються радістю. Нехай весна приносить вам багато щасливих моментів – асоціює весну з оживленням природи та радістю в серцях. Ці привітання відображають позитивний настрій та надію на світле та щасливе майбутнє, які принесе весна.

Вислів *збагачуйся, як осінній обрій!* відображає побажання особі набувати багатства, процвітання та успіху, аналогічно тому, як осінній обрій приносить врожаї та багатство при збиранні врожаю. *Збагачуйся* – це заклик до особи збагачуватися, отримувати більше матеріальних чи духовних цінностей. Це привітання висвітлює найкращі побажання особі набувати багатства, росту та успіху в житті, аналогічно тому, як при приході осені на землю приносяться багатства врожаю. *Збагачуйся, як осінній обрій!* – це виразне привітання, в якому порівнюється збагачення людини з явищем в природі – осіннім обрієм. Осінній обрій в Україні асоціюється з багатством і рясністю врожаю після літа: *Бажаю тобі збагачуватися, як осінній обрій, щоб у твоєму житті було багато щасливих та багатих моментів!; Нехай кожен день приносить тобі нові можливості та досягнення. Збагачуйся, як осінній обрій!; Мої найкращі побажання збагачення та процвітання. Нехай твоя доля буде такою ж яскравою, як осінній обрій!*. Такі уривки показують бажання

особі мати багатий і плідний життєвий шлях, наповнений успіхами і благополуччям, як восени, коли натхнення плодить гарний урожай.

Українські символи, такі як *тризубець, калина, маки, гори*, також можуть використовуватися в привітаннях, надаючи їм національного колориту. Наприклад, привітання *нехай твоя доля буде міцною, як тризуб України!* виражає побажання особі міцності, стійкості та надійності в її долі, порівнюючи це з якістю тризуба, який є символом України. *Нехай* – вираження бажання або надії на майбутнє. *Твоя доля* – посилення на життєвий шлях та усе, що чекає на особу в майбутньому. *Міцною* – означає, що доля має бути сильною та стійкою. *Як* – вказівка на порівняння або аналогію між долею особи і тризубом. Тризуб України є національним гербом України і символізує її незалежність та сили. Це привітання виражає побажання особі мати міцну та стабільну долю, як символічно міцний тризуб України, і успіхи в майбутньому: *Бажаю тобі, щоб твоя доля була міцною, як тризуб України, і ніколи не відступала перед життєвими випробуваннями; Нехай твоя сім'я завжди буде разом, як тризуб на гербі України, і ніщо не розлучає вас; Мої побажання тобі – мати таку ж міцну волю та рішучість, як тризуб нашої рідної України.* Ці уривки висвітлюють символіку України, а саме *тризуб*, який є одним з національних символів державності, міцності, стійкості.

Українські свята часто відзначаються за народними обрядами та традиціями, і в привітаннях можуть вживатися етнічні терміни та вислови. Наприклад, *запашного вам калача на свято!*. *Запашного* – це прикметник, який описує особливий аромат або запах калача. У контексті привітання він виражає побажання приємних та апетитних смакових відчуттів. Український калач – це традиційна випічка, яка часто вживається на святах і має символічне значення.. *Зі святом весни! Нехай ця пора року принесе вам багато радості і світлих моментів* – фраза використовується для вираження привітання з приходом весни. Весна є символом відродження, тепла та краси. Побажання радості і світлих моментів відображає позитивний настрій, пов'язаний з цією порою року: *Зі святом весни! Нехай кожен день буде як перший день весни* –

свіжим і сповненим нових можливостей; Зі святом весни! Нехай ця пора року принесе вам багато квітів, співу птахів і тепла сонця.

У сучасних привітаннях також можна віднайти іншомовні вислови та запозичення, так як Україна має культурний обмін з іншими країнами. Наприклад, *Happy New Year!*, що означає «З Новим роком!». У цьому привітанні використано англійську фразу *Happy New Year!* для привітання з Новим роком. Ця фраза дуже популярна і визнана в багатьох країнах світу. *Joyeux Noël!* («Веселого Різдва!») – французький вислів *Joyeux Noël!* для привітання з Різдрвом. Французька мова також має свої традиції святкування Різдва, і це речення вказує на міжнародний характер святкування. *Feliz Navidad!* («Веселого Різдва!») – іспанський вислів для привітання з Різдрвом. Іспанська мова є поширеною в світі, і ця фраза використовується в багатьох країнах. *Buon compleanno!* («З Днем народження!») – італійська фраза для вираження привітання з Днем народження. *Frohe Ostern!* («З Великоднем!») – німецька фраза для привітання з Великоднем. Німецька мова є офіційною мовою кількох країн, і ця фраза вказує на традиції святкування Великодня у німецькомовних країнах.

Ці приклади демонструють використання іншомовних конструкцій у вітальних текстах як спосіб підкреслити міжнародний характер святкування та висловити привітання на різних мовах. Вони додають різноманітності та екзотичності привітанням, що може бути особливо привабливим для людей, які мають зв'язки з іншими країнами або цікавляться іншими культурами.

Лексична специфіка вітального тексту в українській мові полягає у використанні спеціалізованих висловів ласки, форм ввічливого спілкування та інших мовних засобів для вираження побажань, привітань та створення доброзичливої атмосфери у комунікації. Така лексика має свою внутрішню структуру і сталі фразеологізми, які характеризують специфіку привітань та виразів ласки. Більшою мірою вона спрямована на створення позитивного настрою та теплої атмосфери в мовленні.

Щоб збагатити текст, надати йому індивідуальності та колориту, автори використовують досить специфічні групи лексики, наприклад топоніми. Вони, зокрема, функціонують у публічних привітаннях, у яких андресант висловлюється від імени цілого регіону, територіальної громади. Також ця лексика може бути доречною, якщо людина хоче наголосити на походженні чи місці проживання іменинника, його важливості для цього регіону: *Уся Київська область вітає Вас, Галино, з Днем народження, бажає миру та достатку; Дмитро, з міста Суми, вітає Ольгу з народженням дитини. Нехай росте здоровою та красивою. Деякі власні назви слугують основою красивих образних побажань, пор.: Нехай життя буде таким спокійним, як Тихий океан.*

Лексика вітального тексту може містити навіть сленг або інші неформальні лексичні одиниці, але це залежить від контексту і відношень між співрозмовниками. Сленг – це неформальна мова, яка використовується в певних соціокультурних групах або серед певних груп осіб для вираження їхньої ідентичності: *Вітаю, бро! Зі святом!* – цьому прикладі *бро* є прикладом молодіжного сленгу або жаргону, який вказує на невимушеність та дружні стосунки між співрозмовниками.

У вітальних текстах сленг може бути вжитий, якщо він відповідає комунікативним стандартам та сприймається як прийнятний адресатом. Наприклад, молодіжні групи можуть використовувати сленгові фрази або жаргон у своїх вітаннях, оскільки вони є частиною їхнього спільного мовного коду: *Хей, чувак, з Днюхою!* – слово *чувак* є іншим прикладом сленгу, вжитого для невимушеного звертання до іншої особи, зокрема в неформальних контекстах. *З Днюхою!* є прикладом використання неформальної лексики та скороченого речення з Днем народження. Такі використання може вказувати на дружні стосунки та спробу побудувати невимушену атмосферу в спілкуванні. *«Чел, вітаю!»* – слово *чел* є теж вказує на інформальне спілкування співрозмовників.

Діалектизми можуть бути використані у вітальних текстах, особливо коли співрозмовники мають спільну діалектну основу або коли це відображає особливості їхнього мовлення. Їх використання у вітаннях може надати спілкуванню більш індивідуального характеру та засвідчити належність до певної регіональної культури чи спільноти. Наприклад: *Вітаю шикарну кобіту і просто файну сусідку з днем народження; Бажаю тобі, файному хлопцеві, знайти гарну дружину! Вітаю свого дорогого вуйка з ювілеєм!*

Піднесена лексика може бути використана у привітальних текстах для створення урочистої та формальної атмосфери під час спілкування. Така лексика передає повагу, приязнь та вищий статус співрозмовника. Наприклад: *З великою повагою вітаю вас...; Шановні пані та панове, дозвольте вас вітати з цією чудовою нагодою; Велике задоволення вітати вас на цьому святі; На цю унікальну нагоду я бажаю вам....* Використання книжних слів та форм, наприклад: *Вітаємо вас на цьому витонченому заході. Ваша присутність робить його ще більш благородним – у цьому реченні використано книжні слова витончений і благородний. Вони надають привітанням піднесеного тону і створюють враження елегантності та урочистості. Такі слова доречні в офіційних вітаннях, коли важливо підтримувати відповідний стиль та виразність висловлення.*

Використання негативно маркованої лексики в привітаннях з нагоди чи свята не є зазвичай прийнятним, оскільки головною метою таких повідомлень є вираження приязні, побажань та радості. Проте іноді люди можуть відчувати іронію та вживати негативну лексику для створення жартівливого контексту, наприклад: *Вітаю з днем народження! Це вже років стільки, що косметика не допоможе – в наведеному прикладі мовець хоче жартівливо висловити обурення від старості адресата, підкреслити його давність як частину жарту. Але не завжди співрозмовник може сприйняти вас правильно. *Зі святом! Тобі справді не було чого робити, як залишатися в живих ще один рік?* – в наведеному прикладі присутня спроба висловити іронію та жарт про вік адресата, наголосити на його довговічності. *Щасливого свята! Ну, хоч ти на**

цей раз не завжди приносить щастя – мовець висловлює іронію щодо адресата та його удач або невдач в минулому. У деяких випадках, люди можуть використовувати негативну лексику для вираження іронії або глузування у привітаннях: *Вітаю тебе з ще одним роком твого віку. Тепер ти старший!*. Деякі люди можуть спробувати жартувати, використовуючи негативно марковану лексику: *Ти знову відзначаєш свій день народження? Це найкращий час нагадати, що ти старіший!*. Іноді люди використовують негативну лексику, сподіваючись, що це розсмішить або підняти настрій адресата: *Зі святом, навіть я не можу повірити, що тобі вже стільки років!*. Використання негативно маркованої лексики може бути ризикованим, оскільки може бути сприйняте неправильно і вразити чи здивувати адресата, тому її використання є обмеженим доречністю та стосунками з адресатом.

Отже, лексична специфіка вітального тексту полягає у вживанні переважно позитивно маркованої лексики. Використання не типової для святкування лексики – сленгу, топонімів, діалектизмів негативно забарвленої лексики – обмежене й пов'язане з бажанням автора зробити вітальний текст більш самобутнім, особистісним.

2.3. Вираження апелятивності у традиційних і сучасних вітаннях

У системі засобів вираження апелятивності у вітальному тексті можна виділити різні засоби, які здебільшого вказують на характер стосунків між мовцем і адресатом:

1. Назви спорідненості, як-от *братуку, матусю, донечко* або *дитинко*, використовують у вітальних текстах для створення особливої тональності теплоти та інтимності вітання. Наприклад: *Мамусю, радий тебе вітати з Новим Роком!*; *Моя кохана сестричко, бажаю тобі всього найкращого*; *Мій дорогий братуку, нехай у тебе все складеться!* Такі слова допомагають створити теплу та родинну атмосферу в спілкуванні.

2. У звертаннях також можна використовувати назви осіб за характером стосунків (*друже, подруго, колего, помічниче, кумо, земляче*): *Друже, бажаю тобі довгих літ!*; *Подруго, ти в мене найкраща! Я вітаю тебе з твоїм днем!*; *Колего, вітаю з підвищенням!*

3. Звертання – антропоніми роблять вітальний текст більш індивідуалізованим. Наприклад: *Іване, радий вітати тебе з Різдом!*; *Олено Петрівно, вітаю з Днем народження!*; *Михайле, бажаю тобі щасливого святкування!*; *Людмила Федорівно, вітаю тебе з великими досягненнями!*; *Віталію, щасливого Різдва*. Це ефективні звертання, бо кожній людині приємно чути чи читати своє ім'я.

4. Оцінні, поетичні назви, як-от *красуне, розумнику, наша берегине, натхненнице, захиснице, наш скарбику, наша радосте* слугують не просто звертаннями, а звертаннями-компліментами, що підсилюють особистий зв'язок між відправником і отримувачем. Наприклад: *Красуне, нехай цей день буде як ти – чудовий та незабутній!*; *Розумнику, вітаємо тебе з перемогою на олімпіаді. Ти завжди знаєш правильні відповіді!*; *Наша берегине, ти найкраща опора та підтримка. Вітаємо тебе з Днем весни; Продовжуй рухатися вперед!*; *Сонце, твоя посмішка робить наш день яскравішим. Будь щасливим завжди!*. Ці оцінні назви допомагають створити позитивний настрій та висловити вдячність чи побажання адресатові в особливий спосіб.

5. Звертання, виражені пестливими іменниками, доречні у вітаннях дітям або закоханим. Наприклад: *З Днем народження, сонечко моє!* *Нехай цей день буде наповнений теплом та радістю;* *Зі Світлим Різдом, зайчику!* *Нехай свято принесе тобі спокій та щастя;* *Зі святом весни, щебетушечко!* *Нехай кожен день тобі приносить веселість та квіти;* *Зі Святом кохання, кицю!* *Нехай ваша любов триває вічно і радує серця*. Ці звертання передають особливе та ніжне ставлення до адресата.

6. Метафоричні народнопоетичні номінації, зокрема *зоре моя, моя зіронько, мій сизокрилий орле*, використовуються в привітаннях та вітаннях, щоб надати особливого поетичного та емоційного забарвлення спілкуванню та

вказати на високу оцінку адресата. Вони створюють образи, які асоціюються із силою, величчю, красою чи цінністю. Наприклад: *Зоре моя, щасливого Дня народження! Ти для мене світло в ночі; Моя зіронько, зі святом весни! Ти завжди сяєш найяскравіше.; Мій сизокрилий орле, зі святом професії! Ти завжди лети високо і долати перешкоди.; Оксано, ти – моє щастя і радість;* Ці звертання додають тексту поетичності, допомагають автору показати свої почуття і створити емоційний контакт із читачем або слухачем.

7. У вітальних текстах можливі звернення до громад або спільнот. Наприклад: *Вітаємо всю нашу шановну громаду з цим важливим святом. Разом ми сильніші!; Привітання від нашої спільноти до вашої. Нехай наші зусилля завжди призводять до позитивних результатів.; Спільнота любителів мистецтва вітає всіх творчих душ у святковий день. Нехай мистецтво завжди надихає нас.* Використання назв громад або спільнот у вітальних текстах допомагає підкреслити спільні цінності та об'єднання людей навколо певної ідеї чи мети.

8. Звертання за професійною ознакою використовують у вітальних текстах для вираження поваги та визнання до осіб, які займають певну професію або працюють у конкретній галузі. Наприклад: *Медичні працівники, ми вітаємо вас з професійним святом!; Бажаємо наснаги та кар'єрного зросту!; Вчителю, Ви найкраща з усіх! Дякуємо, що Ви у нас є; Програмісти, вітаємо вас з цим чудовим днем!* Використання назв за професійною ознакою у вітальних текстах допомагає висловити повагу тим, хто присвятив себе певній професійній сфері та виконує важливу роботу для інших.

Якісні і присвійні прикметники додають багатогранності апелятивам, зокрема ніжності або теплоти, поваги або прихильності, напр.: *Дорогий друже, з нагоди твого народження хочу сказати, що твоя дружба для мене найцінніший скарб; Моя улюблена сестро, ти завжди була поруч у складні моменти. Нехай це свято принесе тобі щастя і радість; Шанований пане, з нагоди цієї важливої події хочу відзначити, що ваша професійність завжди вражає; Милий хлопчику, з нагоди твого особливого дня хочу сказати, що*

твоя усмішка – найкращий подарунок для нас; Пані, з цією важливою подією хочу відзначити, що ваша елегантність завжди вражає; Миленька дівчино, з нагоди цього свята хочу відзначити, що ти завжди така чарівна та приваблива; Уважні батьки, ваша турбота безцінна, і ця подія – важливий момент у нашому житті; Дорогі колеги, цей успіх – наша спільна заслуга, і ця подія є важливою для нашої команди; Ласкаві друзі, разом ми здатні на багато, і ця подія є свідченням нашої дружби та спільної сили.

Поширеним способом творення апелятивів у вітальних текстах є ад'єктоніми – це іменники, які мають прикметникове походження і зазвичай фігурують в формі номінатива. Вони можуть мати як поширену, так і непоширену структуру. Поширена структура ад'єктоніма вказує на певну ознаку або характеристику адресата. *Бажаю, кохана, зустріти ранок зі свіжою посмішкою і позитивом!; Дорогий, вітаю тебе з тим, що ти знову з нами. Цей день особливий, і ми щасливі бачити тебе тут!; Любий, сьогоднішній день особливий, і я щиро тебе вітаю з ним! Нехай він принесе тобі радість і щастя; Моя дорогенька, вітаю тебе в цьому чудовому сонячному ранку. Нехай він принесе тобі лише позитивні емоції і яскраві миті; Привіт, рідненький! Нехай цей день принесе тобі багато нових можливостей і досягнень.*

Присвійні займенники у звертаннях відіграють важливу роль у вираженні ставлення мовця до адресата, пор.: *Моя дорога подруго, радий бачити тебе сьогодні на цьому святі! Твоя присутність завжди освіжає наші серця; Твій прихід завжди наповнює нас радістю і теплом у серцях. Дякуємо, що ти з нами!; Наші шановані гості, ви особливі для нас. Дякуємо вам за те, що ви тут з нами на цьому важливому заході.; Ваша присутність – це найкращий подарунок для нас, наші дорогі друзі! Ми вас високо цінуємо.; Ваша відданість і дружба завжди цінується, мій шанований колего. Дякуємо за вашу підтримку; Твоя уважність до деталей завжди робить наші зустрічі особливими. Раді бачити тебе тут!; Ми цінуємо твоє доброзичливе ставлення, наша дорога гостю. Дякуємо за теплі слова та присутність.*

Присвійні займенники надають вітанням більшої інтимності, тепла. Вони підкреслюють важливість адресата для мовця.

Іменники-прикладки використовують для конкретизації апеляцій та надання їм більшої образності й виразності: *Дорогий гостю-мандрівнику, ласкаво просимо до нашого оселю! Раді бачити тебе тут і ділитися цим часом разом; Моя щира подяка, раднику-мудрецю, за вашу невичерпну підтримку та цінні поради. Ви завжди були поруч, і це нам дуже важливо; Любі батьки-наставники, дякуємо вам за вашу нескінченну турботу та безмежну любов. Ви – наш найкращий приклад і підтримка; Мій вірний друже-побратиме, радий знову бачити тебе поруч. Наша дружба завжди важлива для мене, і цей час разом – найкращий подарунок.* У цих прикладах іменники-прикладки додають конкретності і виразності апелятивам і відображають рівень стосунків автора й адресата.

Отже, апелятивність є важливою частиною вітального дискурсу, оскільки вона спрямована на встановлення контакту й засвідчує увагу, повагу та інші почуття до адресата. Звертання у вітальних текстах можуть бути реалізовані широким арсеналом мовних одиниць: пестливих, урочистих, офіційних, інтимізованих та ін. Апелятивна сфера завжди чутлива до соціокультурних та ідеологічних чинників. Апелятивні вислови в сучасному тексті привітання відображають багатогранність культурних та міжособистісних аспектів, а їх різноманітність вказує на те, що мова є динамічною та еволюційною системою, здатною забезпечувати різні комунікативно-прагматичні потреби.

2.4 Синтаксичні конструкції вітального тексту

Синтаксичні конструкції вітального тексту в українській мові мають певні особливості, які допомагають створити чітке, зрозуміле та дружнє висловлювання. Кожна композиційна частина вітального тексту є певним чином унікально.

Звертання, як окрема композиційна частина вітального тексту, зазвичай має форму вокативного речення.

Вокативне речення використовується для прямого звернення до адресата і включає лише звертання в формі іменника або іменних слів, які позначають адресата. Це надає вітанню особистий та привітний характер. Наприклад: *Степане!; Сестро!; Братику!; Донечко!; Тато!; Матусю!*. Вокативне речення надає вітанню святкового та особистого характеру, підкреслює увагу до адресата.

В особливих випадках адресати нанизують цілу низку звертань для увиразнення стосунків з адресантом, ставлення до нього: *Іване, брате, друже, товаришу вірний! Вітаю тебе з днем народження!* Отже, вокативи не лише встановлюють контакт, а й виконують емоційну, компліментарну функції.

Вітальну частину найчастіше оформлюють означено-особовими реченнями. Означено-особовими є речення, у яких головний член у формі присудка називає дію, виконувану конкретною особою. У розмовній мові переважають більш прості синтаксичні конструкції, що пояснює частоту використання цього типу речення, адже вони є лаконічними і зрозумілими для адресата. Наприклад: *Вітаємо з важливою подією та бажаємо успіхів у майбутньому; Вітаю з Різдом! Вітаю з заручинами! Вітаю з народженням донечки! Вітаю з імениницею!*

Також у вітальних текстах можливі безособові речення для створення дещо пафосних, урочистих привітань. Наприклад: *Вітаю тебе, наше маленький козаче! Козацькому роду нема переводу!; Не можна передати словами щастя! Не буде кращої людини;*

Вітальні речення у формі двоскладного речення поширені в традиційних формальних вітаннях, адже наративність такого тексту вимагає використання синтаксично повного речення, з метою уникнення непорозумінь. Наприклад: *Я вітаю вас з Днем народження! Нехай цей день принесе вам щастя, здоров'я та незабутні миті радості; Ми вітаємо вас з*

успішним завершенням професійного досягнення. Бажаємо подальших досягнень у вашій кар'єрі; З нагоди вашого весілля ми вітаємо вас та бажаємо море кохання, гармонії та спільного щасливого життя. Ці речення містять підмет, який вказує на відправника вітань або спільноту, яка вітає, та присудок, який виражає привітання та побажання адресатові. Такі речення використовуються для чіткого вираження вітання та побажання.

Часто в привітаннях можна помітити неповні речення: *З Днем народження!*; *З весіллям!*; *Щасливого Дня матері!*; *Гарного святкування!*. Ці короткі вітання є неповними, але ситуативними та відповідають етикету спеціальних подій чи свят. Вони вживають тоді, коли адресант не схильний до красномовства, але має на меті чітко та лаконічно привітати когось із певним святом. Такі речення є досить вживаними, зрозумілими й експресивними. Можна сказати, що інтонаційна виразність компенсує їхню структурну неповноту.

Спонукальні речення типові для побажальної частини. Вони побудовані таким чином, щоб надихнути, підбадьорити чи запросити когось до певної дії. Вони зазвичай містять дієслово, яке спонукування, та додаткові слова для надання специфічного характеру дії, яку відправник привітання хотів би бачити від адресата. Наприклад: *Смійся та радій цьому прекрасному дню!*; *Проведи цей чудовий вечір з нами!*; *Зберігай ці незабутні миті у своєму серці!*; *Залишайтеся щасливими!* Побажання у формі імператива дуже чіткі й особисто спрямовані на адресата. У цьому їхня привабливість. Вони додають динаміки та енергії до вітального повідомлення, роблячи його більш захопливим та емоційним.

Конструкції зі часткою *нехай* теж містять спонукальний зміст, наприклад: *Нехай цей рік буде сповнений радістю і успіхом!*; *Нехай ця весільна церемонія запам'ятається вам назавжди своєю красою та веселощами!*; *Хай буде найбільше щасливих митей та найсолодших моментів у вашому житті!*; *Нехай здоров'я та благополуччя завжди супроводжують вас на вашому життєвому шляху;* *Хай ваші професійні*

досягнення зростають, як і ваша незламна воля до успіху. Ці конструкції дуже ефективні, оскільки спонукають адресата вірити в позитивні наслідки та відчувати оптимізм щодо майбутнього.

Найтипівіша форма побажань – означено-особові речення зі словом *бажаю* та непрямым додатком на позначення адресата. Вони чітко реалізують акт побажання, пор.: *Бажаю тобі щастя, сили і наснаги, Вірних друзів, а в роботі успіхів й поваги; Бажаю тобі успіху у всіх справах і залишайся таким, як є — найкращим і люблячим чоловіком; Бажаю тобі сьогодні, щоб твоє життя було цікавим та яскравим, щоб робота приносила задоволення та віддачу, щоб поруч були друзі, а здоров'я ніколи не підводило; Бажаю тобі, Олено, міцного здоров'я, найбажанішого щастя, справжнього кохання та успіху в будь-яких починаннях; Бажаю тобі, Марино, щастя, любові, оптимізму, мирного неба над головою, здійснення мрій і перемоги нам!*

Генітивні речення на зразок *Щастя! Здоров'я!; Щасливої подорожі!; Удачі!; Успіхів в новому році!* мають свої переваги та відмінності порівняно зі стандартними реченнями *Я бажаю Вам щастя*. Вони короткі, чіткі та виражають побажання без зайвих слів, що робить їх економними, конкретними, влучними. Такі речення можуть мати сильний емоційний заряд. Вони передають безпосереднє ставлення відправника і є більш виразними.

Вислови зі словами *Я бажаю Вам* можуть бути більш формальними й підходять до офіційних або урочистих ситуацій: *Я бажаю вам здоров'я та щасливої подорожі!; Я бажаю вам удачі та успіхів в новому році!* Порівнюючи *Я бажаю Вам щастя* і *Щастя тобі!*, помічаємо, що перше більше підходить для офіційних або більш формальних ситуацій, де важливо висловити свої побажання чітко та офіційно. Друге є більш неформальним та емоційним виразом побажань і може використовуватися в побутових ситуаціях, де цінно передати теплоту та близькість відносин.

Компліментарна частина в вітальному тексті слугує для вираження радості, вдячності та підкреслення особливих відносин між відправником та

адресатом. Наприклад: *Я дуже рада/щаслива, що маю...* – частина, виражає відчуття радості та щастя від того, що відправник має щось особливе або цінне. Це може бути пов'язане з подарунком, підтримкою, увагою, які адресат подарував. *Ти моя найдорожча* – таке речення виражає особливу прив'язаність та значенням, яке адресат має у серці до відправника. Це комплімент, який вказує на важливість та унікальність відносин між ними. *Я дуже радий, що маю тебе в моєму житті. Ти даруєш йому справжню радість та сенс!*; *Я щаслива, що ми разом пройшли цей шлях. Ти моя опора і вдих нового дн.*; *Ти моя найдорожча родина; Я вдячний за твою підтримку та дружбу. Ти моя найкраща співробітниця* – ці компліментарні частини виражають вдячність, радість та особливу прихильність до адресата. Вони підсилюють емоційний зв'язок між відправником та отримувачем. Така частина додає теплоти та особистого характеру до вітання, роблячи його більш інтимним та значущим для отримувача.

В офіційних вітальних текстах побажання часто будують на основі форми *прийміть*. Наприклад: *Прийміть найщиріші вітання з нагодою весілля; Прийміть вітання, Та найщиріші побажання: Здоров'я, щастя та добра, Наснаги, успіхів, тепла; Прийміть мої найщиріші побажання міцного здоров'я, особистого щастя, невичерпної енергії і наснаги у всіх Ваших добрих справах; В дні початку золотої осені прийміть щирі вітання з професійним святом – Днем працівників освіти!*

Іноді в синтаксичних конструкціях привітання використовують еліпс, наприклад: *Ласкаво просимо вас до нашої команди. Бажаємо найкращого!* – у цьому побажанні певні слова або фрази пропущені, але їх значення зрозуміле з контексту. Повна фраза могла б звучати, наприклад, «Бажаємо вам найкращого у вашій діяльності» або «Бажаємо вам найкращого у вашому майбутньому». Еліпс дозволяє зробити вислів більш компактним і зосередитися на головному змісті вітання.

Створення логічної структури відбувається з використанням синонімії, яка допомагає організувати текст і зробити його легшим для розуміння. Вона

дозволяє структурувати вислови та ідеї так, щоб вони логічно впорядковувалися. *Ми вітаємо вас за ваші досягнення, за вашу відданість та за вашу незрівнянну працездатність. На вашому шляху буде радість, буде вдячність, і буде найкраще, що може вам зустрітися – тут синонімія в фразях *буде радість, буде вдячність, буде найкраще* допомагає підсилити позитивну тональність мовлення, створити святковий настрій, увиразнити багатоаспектність побажань та впорядкувати їх.*

Складні речення у вітальних текстах не надто поширені. Їх використовують переважно в офіційних письмових вітаннях для створення розлогих побажань, пор.: *Бажаю, щоб ваші цілі завжди були досягнутими, а мрії виконаними. Нехай будь-яка справа, за яку ви беретеся, приносить вам задоволення і радує своїми результатами, бажаємо вам успіху, везіння і дружньої підтримки оточуючих в будь-якому починанні. У день, що символізує солідарність і дружбу всіх людей, хочеться побажати весняного тепла, ентузіазму, побільше яскравих ідей і творчих успіхів у всіх починаннях.*

Отже, синтаксичні конструкції вітального тексту служать для досягнення певних комунікативних цілей, а саме емоційного й водночас чіткого вираження вітання, побажання, подяки, для створення особливого урочистого чи експресивного інтонування й структурування вітального тексту.

Висновки до розділу 2

Лексична специфіка вітального тексту в українській мові виявляється у використанні різноманітних лексичних засобів для побажань, привітань та створення доброзичливої атмосфери у комунікації. Найпродуктивніші групи лексики для створення душевного, ввічливого, приємного вітального тексту: назви осіб, імена, назви свят, назви дій, прикметники на позначення ставлення, назви позитивно маркованих абстрактних понять; назви явищ природи, пестливі слова.

Ця лексика допомагає створити відповідний тон і атмосферу в комунікації та робить вітальні тексти теплими та ласкавими. Антропоніми показують повагу та шану до адресата. Назви свят є невід'ємною складовою, адже вони створюють каркас тексту, роблять його зрозумілим та доречним до конкретної події. Не менш важливими є назви дій, які відображають ставлення і побажання автора. Українські свята часто відзначаються за народними обрядами та традиціями, і в привітаннях можуть вживатися етнічні терміни та вислови. Це також додає колориту і вказує на те, що для народу його культура та традиції дуже важливі.

Для створення індивідуалізованих вітань використовують не надто типові групи лексики: тепоніми, діалектизми, сленг, негативно марковану лексику. Вони допомагають доповнити вітальний текст, зробити його щирим та унікальним.

Апелятивні форми – важливий складник вітального тексту, оскільки забезпечують відповідний тон та спілкування між співрозмовниками. Засоби вираження апелятивності: назви спорідненості; звертання за характером стосунків; антропоніми; оцінні або ж поетичні назви; пестливі іменники; метафоричні народнопоетичні номінації; звертання до громад або спільнот; звертання за професійною ознакою.

За нашими спостереженнями, найчастіше звертання у вітальних текстах виражені дружньо та ласкаво. Вибір звертання залежить від відносин між співрозмовниками та контексту. У офіційних вітаннях використовують форми звертання, що виражають повагу, натомість серед друзів та близьких, домінують ласкаві та невимушені звертання. Для вираження товариських відносин часто застосовуються якісні або присвійні іменники та ад'ектоніми. Іменники-прикладки конкретизують апеляції і надають їм більшої образності та виразності.

Апелятивність є невід'ємною частиною вітального дискурсу, оскільки налаштовує його на певну тональність і засвідчує ставлення до адресата.

Синтаксичні конструкції вітального тексту можуть бути різними і слугують для створення різної тональності вітального тексту:

- Прості речення допомагають створити прямий та лаконічний вислів вітання.
- Вокативні речення роблять текст персоналізованим та лаконічним, але в той же час – доречним до будь-якої події.
- Двоскладне речення найбільш поширене у традиційних формальних привітаннях, де адресант дотримується певної структури. Особливо це актуально для вітання курівників, колег, або ж в цих ситуаціях, де доречним є лише формальний текст.
- Односкладні речення також використовуються в вітальних текстах, адже мають просту структуру і можуть бути дуже виразними та емоційними, залежно від інтонації та контексту. Використання односкладних речень може додати певної ритміки та легкості вітальному тексту, особливо в інформальних ситуаціях або коротких спілкуваннях. Означено-особові речення чітко передають суть вітання й побажання.
- Неповні речення, які є ситуативними та відповідають етикету свята, забезпечують експресію, влучність, динамічність спілкування.
- Спонукальні речення роблять побажальну частину дуже чіткою і адресатоцентричною.
- Генітивні речення притаманні неформальним вітальним текстам, оскільки сприяють їхній лаконічності, експресивності.

Вибір конструкції залежить від ситуації, умов спілкування, соціального статусу, стосунків адресата й адресанта, їхніх комунікативних умінь і настрою.

РОЗДІЛ 3. СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ВІТАЛЬНОГО ТЕКСТУ

3.1 Епітет як найпоширеніший троп вітальних текстів

Роль епітетів у вітаннях полягає у підсиленні виразності та емоційності висловлювання. Епітети допомагають створити особливу атмосферу, надають тексту колориту та образності, а також роблять привітання більш привабливими та пам'ятними для адресатів. Епітети вживають у таких частинах вітального тексту:

1. У звертаннях, де виконують функцію підсилення емоційного забарвлення та виразності вітального тексту. Вони додають особистого тепла та відчуття близькості до висловлювання, підкреслюючи особливий статус або ставлення до адресата: *Дорогий друже, на цей святковий день бажаємо тобі щасливого дня народження та найбільших життєвих радостей!; Шановний вчителю, ви завжди були наймудрішим наставником, і ми щиро вас вдячні за це!; Моя солodka сестро, нехай твоє життя буде таким же яскравим і чарівним, як і ти сама!; Шановний господарю, цей дім завжди вражав своєю теплотою та гостинністю, як і ви!; Дорогий наш малюче, виросла така чудова та розумна донька. Твої батьки пишаються тобою!*

2. У вітальній частині епітети створюють відчуття особливого свята: *З найкращими побажаннями у цей благодатний Різдвяний вечір!; Зі святом світлого Великодня, де всі твої мрії збуваються!; Зі славним ювілеєм; Зі світлим Великоднем!*

3. Епітети у побажальній частині підсилюють позитивні поняття, роблять текст більш барвистим, соковитим: *Нехай цей день буде сповнений радістю, щастям і фантастичними враженнями!; Бажаю тобі мирного неба, яскравого сонця і безмежного щастя у цей день!; Нехай він принесе тобі веселощів, усмішок та незабутніх моментів!*

4. Використання епітетів у компліментарній частині підсилює похвалу, рівень вдячності адресатові, його чесноти: *Зі святом, яскравий та неперевершений друг!; Нехай цей день буде радісним та незабутнім, як ти, найкращий братуЗі святом, моє кохане дитя, ти завжди принесеш світло у будь-який момент!; Нехай цей день буде як весняний день, повний квітів та радості, як ти, моя чудова сестро!*

У вітаннях трапляються епітети-штампи — це вислови або фрази, які вживаються загально, без змін, у багатьох привітаннях та побажаннях. Вони стали традиційними й справляють враження банальних, шаблонних побажань: *міцного здоров'я, щасливої долі, всяких гараздів, вічного кохання.*

Під час написання вітального тексту варто віддавати перевагу оригінальним епітетам, бо вони додають тексту виразності та унікальності. Такі художні засоби допомагають виділити привітання серед інших, роблять їх ефектними й пам'ятними.

Основні функції епітетів у вітаннях такі:

1. Створення образів та асоціацій в уяві адресатів роблячи привітання більш живими та конкретними. Наприклад, епітет *барвистого життя* може викликати образ яскравого та різноманітного життя: *Барвистого життя, мої дорогі друзі!*

2. Епітети допомагають викликати певні уявлення, асоціації чи атмосферу, пов'язану з подією чи співрозмовниками. Наприклад, епітет *святкового дня* створює образ святкової атмосфери та радості, пор.: *Святкового дня, мої дорогі!*

3. Створення більш виразного висловлювання підкреслюючи важливість та особливість події чи моменту. Наприклад: *Дивовижного свята, мої дорогі! Сонячного дня, для вас, мої найкращі друзі!* Епітети підкреслюють позитивність та оптимізм.

4. Епітети можуть увиразнювати конкретні характеристики адресата вітання, надаючи їм особливого статусу чи значення: *З днем народження,*

горда душа свого народу!; Вітаю тебе, наш золотий розум!; Вітаю тебе з днем захисника, наше хоробре серце!

5. Епітети допомагають зміцнювати позитивні взаємини між співрозмовниками, виражаючи повагу, любов, підтримку та інші доброзичливі почуття: *Вітаю тебе, мій братику, наш козак молодий!; Бажаю бути такою ж красивою все життя і мати таке ж біле личко!; Вітаю тебе, моя красна внучко!*

Також важливо зазначити, що епітети відображають культурні особливості та традиції народу. *Козацького здоров'я та мужнього духу, шановні гості!* – козацького здоров'я вказує на пошану до козацької спадщини та культурної спадщини України. *Пречистого настрою та щасливих моментів, мої дорогі!* – пречистого настрою асоціюється з релігійними традиціями та виражає побажання чистих та позитивних емоцій.

Отже, епітети не лише роблять наше мовлення більш виразним і поетичним, але й віддзеркалюють та підкреслюють унікальні культурні особливості та цінності українського народу. Епітети, що асоціюються з природними явищами, традиціями, мистецтвом, та іншими аспектами культури, створюють мальовничі образи, які не лише розширюють наше розуміння світу, а й допомагають наступним поколінням зберегти національну ідентичність та гордість за культурні досягнення нашого народу.

3.2 Роль метафор у вітальному тексті

Метафори є важливими у вітальних текстах, оскільки додають образності, виразності та емоційності спілкуванню. Вони допомагають створити яскраві вітання та асоціації, які роблять текст більш цікавим та унікальним. *Ваша присутність освітлює цей захід, як місячний сяйво вночі* – у цьому прикладі метафора порівнює присутність адресата з місячним сяйвом, підкреслюючи, що він робить захід світлішим і виразнішим. Метафори можуть підсилити враження та емоції: *Ваша присутність робить цей день*

яскравішим. Ласкаво просимо на цю подорож життя разом, де кожен день – це нова сторінка у нашій книзі – метафора подорож життям допомагає виразити позитивне ставлення до адресата та наголосити на можливостях та пригодах, які приносить кожен день. Такий художній засіб створює образ яскравого та незабутнього життя.

Метафори додають тексту виразності та оригінальності, роблячи його менш банальним та більш привабливим для читача чи слухача. Вони допомагають уникнути стандартних фраз і зробити вітання більш особливим. *Твоя поява – наче світанок, що розсіюється над горизонтом, принесла світло і радість у наші серця. Ласкаво просимо!* – у цьому привітанні метафора світанок використана для порівняння приходу адресата з приходом нового дня, що символізує свіжість, нові починання і надію.

Метафора надає вітанню поетичності та позитивного настрою. *Ти – наша скарбниця радості і тепла, із тобою кожна зустріч – це наче засліплюючий блиск сонця на небі – метафора засліплюючий блиск сонця на небі використовується для підсилення враження від зустрічі з адресатом. Вона створює образ яскравого світла, яке розсіюється і приносить радість та тепло. Художній засіб відображає позитивне ставлення до особи і його важливість у житті мовця. Найчастіше метафору можна зустріти у компліментарній частині вітального тексту або ж у частині побажання.*

Метафори можуть передавати ваші афективні ставлення до адресата вітання. Наприклад: *Ваша турбота – джерело нашого щастя; Твоя доброта – світлий промінь у наших серцях, що розсіюється навколо і зігріває нас як сонячний промінь в холодну зимову день* – у цьому компліментарному вислові метафора світлий промінь у наших серцях використана для вираження найкращих почуттів до адресата: теплоти, поваги, вдячності.

Метафори можуть створювати символічні зв'язки та значення, які сприяють кращому сприйняттю вітання. Наприклад, *ваша дружба – міцний міст між нами* створює образ мосту як символу об'єднання та спільності.

У привітанні є різні форми метафоризації:

1. Метонімічна номінація, наприклад: *Вітаємо ласкаво серце нашого колективу, нашого лідера і керівника*. Метонімія – це фігура мови, при якій одне слово або вислів застосовується для позначення іншого, базуючись на їх зв'язку або суміжності. У цьому реченні, *серце* використовується метонімічно, аби позначити керівника чи лідера колективу. Ця метафора підкреслює важливість та цінність керівника для групи та її успішного функціонування. Такий образ виражає глибоку повагу та вдячність до керівника, підкреслюючи його роль у колективі та одухотворення, яке він приносить у роботу групи. Метонімія додає виразності та образності в цьому привітанні, роблячи його більш емоційним та вражаючим.

2. Метафорична номінація, наприклад: *Вітаємо вас на шляху досягнень і нових вершин. Нехай ваші мрії крилато ведуть вас до успіху – у цьому вітанні використано метафоричні образи *шлях досягнень* і *мрії крилато ведуть вас до успіху*. Перша метафора порівнює життєвий шлях досягнень з реальним шляхом, що веде до вершин. Вона виражає надію на успіх та досягнення важливих цілей. Друга метафора використовує образ крилатих мрій, що ведуть до успіху. Вона підкреслює можливості та перспективи, які відкриваються перед адресатом, та закликає його розгорнути свій потенціал і прагнути до великих досягнень.*

3. Проніміналізація, наприклад: *Ласкаво просимо вас, найкращого з найкращих*. *Ви завжди знаєте, як вас вразити* – у цьому реченні використано проніміналізацію, яка полягає у заміні іменника або іменних груп висловами, які вказують на особу, річ, або що-небудь інше. Наведений приклад виражає почуття поваги та високої думки про адресата. Використання проніміналізму *вас* і фрази *найкращого з найкращих* підкреслює важливість та видатність цієї особи в очах адресанта. Проніміналізація в цьому контексті допомагає зосередити увагу на адресаті привітання та показати почуття поваги та визнання його особливостей.

4. Синекдоха, наприклад: *Зустрічайте геніїв світу науки! Сьогодні ми вітаємо нашого нового доктора наук* – у цьому реченні використано

синекдоху, яка полягає у вживанні слова або вислову, який позначає частину чогось, але вживається для позначення цілого. Слово *генії* вжито для позначення вчених із високими досягненнями в науці, але воно вказує на цілу категорію науковців. Таке застосування синекдокси створює враження того, що всі вчені, які представлені на цій події, є *геніями світу науки*, що підкреслює їхні великі досягнення та важливість в галузі науки.

5. Паронімічна заміна, наприклад: *Ласкаво вас вітаємо, мої партнери у бізнесі. Наша спільна подорож тільки почалася* – у цьому реченні використана паронімічна заміна, коли слова або фрази звучать дуже схоже на інші слова або фрази, але мають різний смисл. Фраза *наша спільна подорож* може бути сприйнята як метафора, що вказує на спільний шлях або співпрацю в бізнесі. Ця паронімічна заміна створює гру слів і може бути цікавим стилістичним ефектом в привітанні, що залишає простір для різних інтерпретацій і розуміння контексту спілкування між партнерами у бізнесі.

Метафори в текстах вітань зі святом та інших нагод можна використовувати в різних ситуаціях і адресувати різним групам, залежно до специфіки події та бажаної тональності вашого привітання. Ось деякі ситуації, коли метафори можуть бути доречними:

1. Святкування особистих досягнень, наприклад: *Ваші досягнення – це яскрава зірка на небі вашого успіху* – метафори можуть бути використані для привітання друзів, родичів чи колег, які досягли важливих цілей або здійснили важливі кроки у своєму житті.

2. Святкування родинних подій, наприклад: *Ваша сім'я – це сад весняних квітів, що цвіте щастям* – метафори можуть висловлювати радість та любов під час святкування весілля, народження дитини, річниць шлюбу тощо.

3. Святкування професійних досягнень: *Ваші досягнення освітлюють наш професійний шлях, як сяйво свічки у темряві* – доцільно використовувати метафори в привітаннях колег або партнерів під час відзначення успішних бізнесових подій, нагород, ювілеїв компаній тощо.

4. Святкування громадських та національних свят як День Незалежності, Різдво, День Конституції тощо. Прикладки-метафори надають урочистості, піднесеності, вишуканості вітанням, наприклад: *Свято Дня Незалежності – це наше спільне свято, яскраве сонце нашої нації. Вітаємо з Днем Конституції – вершиною національної боротьби українців за свою державність і права!*

5. Святкування особистих ювілеїв. Метафори у вітаннях особливо ефектно прикрашають такі урочистості, наприклад: *Ваш 50-річний ювілей – це дорогоцінний діамант на шляху вашого життя – метафора допоможе підкреслити унікальність та важливість особливого ювілею.*

Використання метафор у вітаннях для дітей – це чудовий спосіб їм надати особливого, ніжного звучання, наприклад: *Мій скарбику, зі святом народження! Ти для мене найцінніший скарб на світі, і кожен день з тобою – це для мене справжнє багатство; Мій зайчику, з найкращими побажаннями! Твоя енергія та радість завжди надають мені бадьорості, і я бажаю тобі так само багато радості в цей особливий день.; Мій котику, щасливого Дня народження! Твоя ніжність та ласка завжди роблять наш світ яскравішим, і цей день – твій день.; Моя квіточко, вітаю зі святом! Ти ростеш така чудова і яскрава, як ця квіточка. Нехай кожен день тобі приносить радість і красу.* Такі метафори виражають ніжне, приязне ставлення до дітей, їхнє важливе значення в житті адресанта.

Отже, метафори є дієвим засобом створення емоційного та виразного вітального тексту. Вони допомагають підсилити враження та емоції, які адресант бажає виразити. Такі художні засоби роблять вітання більш цікавим, зрозумілим та особливим, дозволяючи уникнути стандартних фраз й красиво виразити власні почуття та ставлення до адресата. Метафори можуть також створювати асоціації та образи, які роблять текст більш образним, колоритним, живим, сприяючи зближенню та створенню позитивного враження від спілкування.

3.3 Гіпербола у вітальних текстах

Гіпербола – це літературний засіб, який полягає в перебільшенні або завищенні характеристик чогось або когось для створення враження перебільшеності, надмірності або величезності.

Гіпербола завжди ґрунтується на перебільшенні чогось до такої міри, що це стає абсурдним і суперечить здоровому глузду або загальному досвіду. Вона завжди вражає своєю несподіваністю і різкою контрастністю щодо звичайного сприйняття, виступаючи як несподівана «вибухова» точка, яка виокремлюється серед звичайного тексту та привертає до себе особливу увагу читача.

У вітальних текстах гіперболу можна використовувати для підсилення висловлюваних побажань, враження тепла та щирості вітань, а також для створення позитивної атмосфери в комунікації. *З найбільшим задоволенням вітаємо вас на нашому святі!* – тут слово *найбільшим* перебільшує задоволення від привітання. *Ви – найкращі друзі на світі, і наші серця стрибають від радості, бачивши вас!* – використання *найкращі* та *серця стрибають від радості* є прикладом гіперболі, що надає особливої значущості вітанню. *Це найщасливіший день у нашому житті, коли ми можемо вас привітати!* – гіпербола *найщасливіший* висловлює максимальну радість. *Ваша присутність на цьому заході – це подарунок від самого неба!* – подарунок від самого неба підкреслює важливість та цінність присутності адресата. *Цей день став найкращим у нашому житті, завдяки вашій присутності!* – гіпербола в слові *найкращим* підсилює особливість дня. *Радий Вас бачити аж коліна трусяться* – ця фраза містить перебільшення, що створює комічний та жартівливий ефект. Гіпербола *трусяться* підсилює радість та незвичайність зустрічі і може розсмішити адресата, роблячи вітання більш незабутнім. *Ваша відсутність завжди нам найважче, але зараз ви тут і ми відчуваємо, ніби ми на сьомому небі!* – на сьомому небі виражає максимальну радість та щастя від присутності адресата. *Це не просто звичайна зустріч, це подія, що рухає гори!*

– гіпербола в слові *рухає гори* надає зустрічі особливого значення та важливості. *Ми вас чекали так довго, що кожна секунда без вас була надзвичайною мукою* – гіпербола в слові *надзвичайною мукою* підсилює почуття очікування та радості від повернення адресата. *Ваша талановитість – це не що інше, як диво природи!* – фраза *диво природи* надає високого статусу і значення таланту адресата. *Ваша присутність тут виглядає, ніби справжнє чудо*. *Ви найкращі з найкращих* – вислів *справжнє чудо* та *найкращі з найкращих* виражає величезну вдячність і захоплення присутністю адресата. *Це не просто гість, це король гостей, і ми вітаємо його як короля!* – гіпербола в слові *король гостей* підсилює важливість адресата. *Цей момент – найкращий у нашому житті, і ми вдячні за те, що ви в ньому берете участь* – гіпербола *найкращий* надає моменту максимального значення. *Ваша доброта безмежна, як океан, і ми намагаємося в ній не втопитися!* – вислів *безмежна* наголошує на величезному обсязі доброти адресата.

Розрізняють наступні види гіперболізації: лексична гіпербола, метафорична гіпербола, фразеологічна гіпербола, кожна з яких активно використовується в українському вітальному дискурсі.

Лексична гіпербола – це стилістичний прийом, який полягає в навмисному перебільшенні, або завищеній емоційній оцінці об'єкта або явища. Вона використовується для підсилення враження та створення ефекту інтенсивності або абсурдності: *Ваші досягнення настільки вражають, що досягнення марсіан навіть не близькі до них!* – у цьому прикладі слово *не близькі* є прикладом лексичної гіперболи, оскільки надає надзвичайного значення досягненням адресата. *Ваш талант безмежний, і світ не може уявити собі кращого художника* – слово *безмежний* завищує рівень таланту художника. *Ваша доброта настільки велика, що може порівнюватися лише землетрусом!* – слово *землетрус* використано як приклад лексичної гіперболи, оскільки доброту порівнюють з природною катастрофою. *Ваша сміливість не має меж, і навіть космос завидує вашій смілості* – у цьому висловлюванні слово *не має меж* перебільшує сміливість адресата, роблячи

його сміливість абсолютною. *Ваші досягнення настільки фантастичні, що навіть супер герої не могли б зробити краще!* – у прикладі слово *фантастичні* перебільшує досягнення адресата, порівнюючи їх з героями. *Ваше володіння мовами таке вражаюче, що навіть поліглоти заздрять вам до цього!* – слово *вражаюче* вказує на надзвичайну здатність адресата володіти багатьма мовами. *Ваша дружність і щедрість такі безмежні, що навіть доларова банкнота виглядає дрібницею порівняно з вами!* – *безмежні* перебільшує рівень дружності та щедрості адресата. *Ви – справжній геній, і ваші ідеї варті золота* – у цьому прикладі слово *варті золота* використовується для вираження високої цінності ідей адресата. *Ваше лідерство в команді таке величезне, що навіть Ейфелева вежа здається крихітною порівняно з вами!* – слово *величезне* надає особливого значення лідерству адресата.

Аналізуючи ці приклади, можна зазначити, що лексична гіпербола створює враження надзвичайності, величезності чеснот чи досягнень адресата. Використання лексичної гіперболи в вітальних текстах може бути доречним і навіть бажаним, оскільки вона допомагає підкреслити важливість та унікальність адресата та робить вітання більш виразними і ефектним. Однак важливо збалансувати гіперболічний ефект, щоб не перетворити вітання на гротескні та нещирі.

Якщо гіпербола занадто претензійна, це може призвести до втрати її сили та важливості. У такому разі адресат може не відчувати ширих почуттів, а замість цього сприйняти вітання як надмірну похвалу, наприклад: *Мій найкращий друже, вітаю тебе з твоїм днем і дякую, що ти – єдиний на світі геній, без якого неможливо існувати! Твоя відсутність робить мій світ темним і безжиттєвим!* – у цьому прикладі гіпербола вжита недоречно, оскільки суперечить звичайним вимогам ввічливого та реалістичного спілкування.

Надмірна гіперболізація в вітаннях може справляти враження нещирості та емоційної неврівноваженості мовця. Люди чітко відчують об'єктивність та поміркованість у вітаннях, тож надмірна гіперболізація може здаватися

спробою прикрасити висловлювання занадто сильно або виразити фразу якимось незвичним способом: *Моя дорога сестричко, твоя краса безмежна, ти – найрозумніша, найдобріша та найталановитіша людина на світі! Ти – просто диво природи і справжня героїня нашого часу! Вітаю тебе з цим Днем Весни!* – це вітання використовує надмірну гіперболу для опису сестрички, і така перебільшена похвала може виглядати надто несерйозно і неправдоподібно. Якщо сестра дійсно дуже важлива для мовця, можна використовувати менш надмірні та більш щирі слова, щоб виразити свої почуття.

Метафорична гіпербола – це використання метафор, які містять в собі перебільшені або надмірні елементи для створення більшого ефекту чи оригінальнішого образу: *Ви – справжній маг мистецтва. Ваші роботи перетворюють світ в казку* – використання метафори *маг мистецтва* з перебільшенням підсилює творчий потенціал адресата. *Ваші ідеї завжди як ракета, яка виводить нас на орбіту неймовірних можливостей* – метафора *ракета* із перебільшеними *орбіту неймовірних можливостей* виражає ідею, що ідеї адресата завжди приводять до великих досягнень. *Ваша присутність освітлює наші серця як сонце, яке ніколи не сідає* – метафора *сонце, яке ніколи не сідає* виражає безмежну радість та значущість присутності адресата. *Ви – вітерець, який розвіює усі хмари і приносить тепло та радість* – метафора *вітерець* із перебільшенням *розвіює усі хмари* створює образ адресата як символу позитивних змін. *Ваша енергія безмежна, як океан. Дякуємо, що приносите цю хвилю позитиву разом з собою* – метафора *енергія безмежна, як океан* підсилює враження від енергії адресата. *Ви – справжній геній у справах бізнесу. Ваші рішення перетворюють наше підприємство у фортецю успіху* – метафора *геній у справах бізнесу* з підсиленням *фортецю успіху* підкреслює величність досягнень адресата. *Ваша талановитість як вогонь, що розгортається і поширює тепло навколо* – метафора *талановитість як вогонь* створює образ адресата як джерела натхнення та тепла. *Ваші досягнення в сфері науки – це справжня зоряна епоха для людства* – метафора *зоряна епоха*

виражає величезне значення досягнень адресата для суспільства. *Ви – як феїчка, що робить наші мрії справжніми»* – метафора *феїчка* із перебільшенням робить наші мрії справжніми підкреслює магічну силу адресата.

Фразеологічна гіпербола – це використання фразеологізмів або висловів, які мають виражену гіперболічну основу або максимально підсилюють враження від побажання. Вона створює враження специфічної манери мовлення чи гумору. Ось декілька прикладів фразеологічної гіперболи в вітальних текстах: *Ви – справжній король королів серед наших друзів і колег! До вас важко взяти приклад!* – у цьому вислові фразеологічна гіпербола виявляється у використанні *король королів* для перебільшення важливості адресата. *Ви – артист із золотим голосом, який може розтопити навіть найхолодніше серце слухача* – фразеологічна гіпербола *золотий голос* вживається для виділення таланту адресата. *Ви – справжній чарівник слова, який може створити чудо з кожного вислову* – у прикладі використовується *чарівник слова* для підкреслення майстерності адресата. *Ваші знання – неперевершені, як самі східці Піраміди Хеопса!* – у цьому вислові гіпербола полягає в порівнянні знань з східцями Піраміди Хеопса для підсилення їхньої важливості. *Ваші досягнення вражають, немов грім у ясному небі!* –гіпербола виявляється в порівнянні досягнень з громом для підсилення їхнього непересічності. Ще кілька прикладів: *Ваша присутність нашого заходу зробила його справжнім феєрверком емоцій!*; *Ви – справжній маг з кращими трюками в арсеналі!;* *Ваші слова вразили мене, як ураган потужний!* – у цьому вислові гіпербола використовує *ураган потужний* для підсилення враження від сказаного.

Отже, у вітальних текстах гіпербола слугує для підсилення побажань та створення унікальних, ефектних образів, компліментів. Однак важливо використовувати гіперболу обережно, оскільки вона може зробити вітання надто не реалістичним, штучним, нещирим.

3.4 Функції паралелізму у вітальних текстах

Паралелізм – це стилістичний прийом, коли однотипні або схожі конструкції чи фрази повторюються у тексті з метою надання йому виразності, ритму та легкості сприйняття. У вітальних текстах паралелізм виконує різні функції:

1. Підсилення враження та акцентування уваги, наприклад повторення певних фраз чи ідеї у тексті за допомогою паралелізму може підсилити враження від комплімента чи побажання: *Ваш успіх — наш успіх, ваша радість — наша радість* підсилює важливість успіху і радості адресата для мовця. *Ласкаво вас вітаємо та запрошуємо, радість вашу ділитися та святкувати* – створює ритмічний контраст між *вітаємо* і *запрошуємо*. *Ваше життя – це подорож, ваші мрії – це вітрила, які допомагають вам піднятися вгору* використовує паралелізм, щоб підкреслити аналогію між життям і подорожжю, а також між мріями і вітрилами. *Ваша перемога – наша перемога, ваші досягнення – наші досягнення. Ми разом святкуємо ваші успіхи!* – в цьому прикладі паралелізм підсилює спільність інтересів та результатів між автором вітання і адресатом. Він виражає спільну радість та підтримку. *Ваше вміння навчатися – наше найбільше багатство, ваша цікавість – наше джерело натхнення* – у цьому висловлюванні паралелізм створює аналогію між вмінням навчатися та цікавістю, підкреслюючи їхню важливість для мовця та адресата.

2. Створення ритму та гармонії. Паралелізм сприяє створенню ритму в тексті, що може робити його більш мелодійним та привабливим для слухача або читача. Він допомагає створити гармонію у висловленні побажань: *Бажаємо вам радості у днях радості, сміху у днях сміху і сил у днях випробувань*» – паралелізм у фразях *у днях радості, у днях сміху, і у днях випробувань* створює ритм та гармонію в реченні, підсилюючи побажання. *Нехай цей день принесе вам успіх у роботі, радість у сім'ї і гармонію у душі.* *Бажаємо вам відкривати нові горизонти, пізнавати нових людей і долати всі*

перешкоди – у цьому реченні паралелізм використовується для створення ритму в фразях *відкривати нові горизонти, пізнавати нові люди, долати всі перешкоди*, надаючи їм гармонійного звучання.

3. Підсилення інформаційної ваги. Паралелізм підсилює важливі інформаційні моменти у тексті. Він робить ці моменти більш помітними: *Ваш внесок у цей проект може змінити бізнес, вашу кар'єру і навіть світ. Ваш внесок – це ключ до успіху – паралелізм у *ваш внесок у цей проект, вашу кар'єру, і світ* підсилює інформаційну вагу внеску адресата та його роль у досягненні успіху. *Ваша присутність тут сьогодні важлива для нас, важлива для цього заходу і важлива для досягнення наших цілей* – паралелізм у фразях *важлива для нас, важлива для цього заходу, і важлива для досягнення наших цілей* наголошує на важливості присутності адресата на події та її впливі на різні аспекти. *Ваше вміння приносити ідеї, вміння працювати в команді та вміння керувати проектами роблять вас цінним членом нашого колективу* – паралелізм у фразях підсилює інформаційну вагу навичок та якостей адресата. *Ваше ім'я відоме в усьому світі, ваша репутація неперевершена, і ваш вплив безмежний* – у цьому прикладі паралелізм у фразях *відоме в усьому світі, неперевершена репутація, і безмежний вплив* акцентує на величезному значенні та впливі адресата.*

4. Створення логічної структури. Паралелізм допомагає організувати текст і зробити його легшим для розуміння. Він дозволяє структурувати вислови та ідеї так, щоб вони логічно впорядковувалися. *Ми вітаємо вас за ваші досягнення, за вашу відданість та за вашу незрівнянну працездатність* – *за ваші досягнення, за вашу відданість, за вашу незрівнянну працездатність* допомагає структурувати інформацію та відсортувати її за різними аспектами, створюючи логічну послідовність. *На вашому шляху буде радість, буде вдячність, і буде найкраще, що може вам зустрітися* – тут паралелізм в фразях *буде радість, буде вдячність, буде найкраще* допомагає підкреслити позитивний настрій та структурувати інформацію.

Отже, у текстах привітань паралелізм грає значущу роль, виконуючи кілька важливих функцій. По-перше, він підсилює враження та акцентує увагу на важливих інформаційних моментах, надаючи тексту виразності та вагомості. По-друге, паралелізм допомагає створити ритмічну та гармонійну структуру в тексті, роблячи його більш мелодійним та привабливим для сприйняття.

3.5 Види й особливості порівнянь у традиційних і сучасних вітаннях

Порівняння є однією з найстаріших форм образного вислову та має глибокі традиції у мовленні. Цей стилістичний засіб базується на використанні сполучників, таких як *як, мов, немов, наче*, для пояснення одного об'єкта чи явища через аналогію з іншим.

Завдяки вмілому використанню порівнянь вітальні тексти набувають більшого емоційного забарвлення та виразності. Цей прийом дозволяє розширити межі асоціацій та семантичний спектр контексту, в якому описується адресат вітання. Ще однією важливою функцією порівнянь є можливість створити нове, більш точне та конкретне значення через характеристик одного явища на інше. У результаті автор може донести до адресата більш точні та живі уявлення про те, що він намагається висловити.

Традиційні вітання часто містять порівняння з природними явищами, наприклад: *Як сонце освітлює день, так ваша присутність робить наші серця яскравішими* – у цьому прикладі порівняння з сонцем вказує на велику важливість та вплив адресата на життя і настрої мовця. Сонце, як природній об'єкт, асоціюється зі світлом, радістю та теплом, тож порівняння виражає той самий позитивний вплив адресата на оточуючих. *Я так довго на тебе чекав – твоє добро і щедрість вподобається, як квіти весняного саду* – в цьому вислові порівняння з квітами весняного саду створює образ доброти та щедрості, які розцвітають та приносять радість навколишнім. Автор виражає вдячність та приємні почуття щодо адресата. *Радий, що ти приєдналась, адже*

твоя мудрість, немов ріка, завжди допомагає нам подолати труднощі – в цьому прикладі ріка порівнюється з мудрістю, що підкреслює безмежну природу та корисність мудрості адресата. Ріка символізує потік знань та досвіду, що неперевершено допомагає в складних ситуаціях.

Порівняння з дорогоцінними предметами, такими як перлини, золото, алмази, є популярним стилістичним прийомом у вітальних текстах. Вони символізують велику цінність, важливість та унікальність адресата. *Вітаємо вас, наша жива перлина, найцінніше скарбниця»* – порівняння з живою перлиною вказує на те, що адресат є найціннішим та унікальним для мовця. Перлина вважається символом розкоші та багатства, тож таке порівняння підкреслює важливість особи. *Доброго дня Вам – наша сонячна аура, найчистіше золото в житті* – зіставлення зі сонцем та золотом символізує світло, радість та цінність, які приносить адресат. Сонце і золото асоціюються з багатством та величчю. *Дякуємо за візит – Ваша доброта і ласка подібні до дорогоцінних алмазів* – уподібнення з алмазами виражає ідею про бездоганність та дорогоцінність якостей адресата. Алмази славляться своєю чистотою та блиском, і це порівняння вказує на виняткові риси особи.

Квіти є популярним об'єктом порівнянь у традиційних вітаннях, наприклад: *Як квіти розцвітають у вашу честь, так і радість розцвітає у наших серцях, при зустрічі з Вами* – у цьому вітанні квіти порівнюються з радістю, яка розцвітає в серцях. Така паралель створює образ краси та ніжності, яку приносить адресат, подібно до квітів, що розцвітають. Вона також підкреслює, як адресат робить кожну зустріч особливою та вкладає в неї радість і позитивні емоції, які подібні до квітів, що розцвітають. *Вітаємо вас з чудовим святом! Наші побажання для вас ростуть, як найкрасивіший сад квітів* – в цьому привітанні квіти порівнюються з побажаннями, і таке порівняння підкреслює, що побажання мають рости та розцвітати, як яскравий та прекрасний сад квітів. Це виражає бажання, щоб щасливі миті в житті адресата розцвітали і приносили радість. *Ваша присутність на нашому святі – це, як букет найкрасивіших троянд серед звичайних квітів* – тут адресата

порівнюють з букетом найкрасивіших троянд, що виділяються серед інших квітів. Це підкреслює особливість його присутності на святі та виразно демонструє повагу та вдячність. *Вітаємо нашу найдорожчу гостю! Ваша грація і вишуканість – це, як аромат квітів у весняному саду* – у цьому привітанні адресата порівнюють з ароматом квітів, що підсилює уявлення про її грацію та елегантність. Це виражає високу оцінку її якостей. *Прийміть наші щирі вітання! Ви, як квітка в полі, приносите в наше життя красу і світло* – в цьому вітанні адресата порівнюють з квіткою в полі, що символізує приносити красу та світло в життя інших. Так показується вдячність і захоплення адресатом. *Ласкаво вас вітаємо! Ваша доброта і тепло нагадують нам про перші квіти весни* – тут присутнє порівняння з першими квітами весни, які вносять радість та тепло в середину. Це виражає високу оцінку її доброти та вплив на інших. *Вітаємо вас, наша дорога госте! Ваша присутність – це, як квітка серед сірого асфальту* – адресата порівнюють з квіткою серед сірого асфальту, що вказує на її особливу роль у контексті події. Саме так виражається особлива цінність її присутності.

У сучасних вітаннях можна зустріти більш креативні та нестандартні порівняння, які вражають уяву, наприклад: *Раді Вас бачити так рано, Ви, як ракета, завжди летите до вершин успіху* – в реченні адресата порівнюють з ракетою, яка завжди летить до вершин успіху. Так висловлюється ідея про незупинний прогрес і досягнення цілей. *Добрий день, мовець-чарівник! Твої слова, як чарівні заклинання, які роблять наші дні світлішими* – у цьому привітанні адресата порівнюють із чарівником, і це створює образ особи, що має унікальні здібності зробити щось надзвичайне та чарівне. *Привіт, сонце нашого офісу! Якщо день – це казка, то ти її автор і розповідач* – у цьому вислові адресата зіставляють із автором казок, що робить його внесок у робочий колектив більш цінним і творчим. *Привіт, магістр ідей! Твоя креативність, як магія, якою ти вдягаси наші проекти в нові образи* – особа порівнюється із магістром ідей, що підкреслює його здатність приносити нові та унікальні ідеї, які збагачують проекти. *Привіт, майстер слова! Твоя мовна*

вправність, як найкраща музика для наших вух – адресата уподібнюють до майстра слова, що підкреслює його вміння висловлювати думки надзвичайно ефектно та впливово. *Добрий день, наш компасе у тумані! Твоя мудрість завжди веде нас у правильному напрямку* – порівняння з компасом символізує здатність адресата допомагати визначати правильний шлях.

У сучасних вітаннях можна використовувати спортивні порівняння для підсилення ідеї перемоги та досягнень, наприклад: *Добрий день, наш чемпіон життя! Твоя витривалість і наполегливість завжди надихають нас до досягнень* – порівняння чемпіоном підкреслює його високі досягнення та вміння перемагати в життєвих викликах. *Привіт, наша зірка на полі життя! Твоя гра завжди залишає всіх у захваті* – у цьому привітанні адресата порівнюють із спортивною зіркою, що вказує на його видатність і природню талановитість. *Доброго дня, наш спортивний дух! Твій натхненний підхід до життя завжди допомагає подолати всі перешкоди* – автор використовує порівняння із спортивним духом, що підкреслює його внутрішню силу та бажання подолати труднощі. *Привіт, наш олімпійський дух! Твоя воля до перемоги завжди піднімає всіх довкола* – тут адресата порівнюють із символом олімпійського духу, що підкреслює його величні досягнення та рішучість. *Добрий день, наш спортивний герой! Твої досягнення надихають нас до нових висот* – у цьому привітанні адресата називають спортивним героєм, що вказує на його величні досягнення та відвагу. *Привіт, наш майстер спорту життя! Твоя впевненість завжди веде до перемоги* – уподібнення до майстра спорту висловлює визнання його навичок та впевненості в житті.

Часто використовують класичні епітети для порівняння людини з чимось високим, благородним або цінним. Наприклад: *Вітаю тебе, мій дорогоцінний друже! Твоя дружність сяє, як яскрава зірка над нами* – тут використовується епітет дорогоцінний для підкреслення важливості та цінності цього друга. Порівняння з яскравою зіркою надає виразності та привертає увагу до дружньої якості адресата. *Зі святом вас, мої добрі серця! Ви як сонце, що завжди приносить тепло і радість* – автор використовує

епітет *добри* для опису сердець адресатів. Порівняння їх зі сонцем підкреслює їхню здатність приносити тепло та радість іншим. *Вітаю, мій мудрий наставнику! Твої поради – мов скарбниця цінних мудростей – у привітанні використовується епітет *мудрий* для опису наставника, що підкреслює його величезний досвід та знання. Порівняння з скарбницею мудрості надає виразності та цінності його порад.*

Гіперболічні порівняння можуть використовувати перебільшення, щоб надати виразності та драматизму вітанню. Наприклад: *Добрий день, моє щастя! Твоя присутність робить цей світ яскравішим, ніж тисяча сонць разом взятих* – у цьому привітанні гіперболічне порівняння використовується для підкреслення надзвичайної яскравості і важливості адресата для мовця. Порівняння з тисячею сонцями підсилює враження від їх присутності. *Привіт, моя найкраща половинко! Твоя любов до мене безмежна, як океан* – гіперболічне порівняння з океаном використовується для надання безмежності і безмірності адресатові. Це підсилює почуття обраності та важливості адресата. *Вітаю, мій герой! Твої досягнення вражають, як гори, і залишають незабутні сліди* – у цьому привітанні гіпербола використовується для підсилення враження від досягнень адресата. Гори як символ надзвичайної величі використовуються для підсилення цінності досягнень.

Іноді використовуються алегорії або символи для порівняння. Наприклад: *Добрий день, моє сонце! Твоя усмішка розцвітає, як перший промінь ранку, і робить день теплим і світлим* – алегоричне порівняння зі сонцем використовується для символізації радості та світла, які приносить адресат. Воно допомагає передати почуття радості і тепла. *Вітаю, мій добродію! Твоя доброта розцвітає, як найкращий сад весною, і дарує благополуччя навколо себе* – алегорія зі садом використовується для підкреслення доброти і благодійності адресата. Вона надає символічного змісту та виражає важливість цінних якостей. *Привіт, моя зірко! Твоя врівноваженість і мудрість сяє, як яскрава зірка на небосхилі, і веде нас через найтемніші ночі* – у цьому привітанні алегорія зі зіркою використовується для

символізації мудрості та направлення. Вона підкреслює важливість цих якостей у адресата і їх вплив на інших.

Порівняння використовуються в різних частинах вітального тексту, для того, щоб надати виразності та пояснити ідеї:

1. Для вітання та підсилення значення події або адресата. Наприклад: *З повагою вітаємо вас, як справжнього капітана корабля, з вашим днем народження!*

2. Порівняння можуть бути включені у вислови вдячності для підкреслення, наскільки важливий адресат. Наприклад: *Дякуємо вам, як гірському лідеру, що завжди веде нас до вершини успіху.*

3. Для порівняння якостей адресата з чимось вражаючим або надзвичайним. Наприклад: *Ваші досягнення у науці як блискучий дорогоцінний камінь.*

4. Порівняння можуть додати емоційності до побажань. Наприклад: *Бажаємо вам, щоб ваша життєва дорога була такою ж казковою, як дивовижні пригоди Аліси в Країні Див.*

5. Щоб підсилити заключні слова вітання. Наприклад: *Завершуючи це вітання, хочемо сказати, що ви для нас – найцінніший скарб, як блискучий діамант.*

Актуальними в сучасному вітальному дискурсі є порівняння з відомими людьми та сучасними поняттями, які є загальнодоступними для більшості суспільства: *Ваша винахідливість сягає неймовірних висот, як інновації Ілона Маска; Ваш стиль і вишуканість в одязі нагадують прояви елегантності, як стиль ікони моди Кейт Міддлтон.*

Отже, порівняння відіграють важливу роль у вітальних текстах, наповнюючи їх виразністю, образністю і емоційною насиченістю. Вони допомагають створити яскраві образи, символіку та асоціації. Використання порівнянь дозволяє передати почуття радості, прихильності, підтримки та вдячності адресату в креативний та образний спосіб.

Висновки до розділу 3

Епітети в українських вітальних текстах належать до важливих мовних засобів, які не тільки доповнюють тексти образністю та емоційністю, але й віддзеркалюють культуру українського народу. Вони можуть бути своєрідним дзеркалом української душі, її цінностей, поглядів на світ та природний спадок. Використання епітетів допомагає створити тексти, які не просто передають інформацію, але і виражають почуття, додаючи їм глибини та змісту.

Метафори є ефективним інструментом для створення емоційних та виразних вітальних текстів. Використання художніх засобів, таких як епітетів, метафор та гіпербол у привітаннях сприяє створенню текстів, які не тільки передають інформацію, але і надають їй глибину, емоційність та образність. Ці стилістичні прийоми допомагають висловити почуття прихильності, щирості, радості та вдячності адресату в креативний та виразний спосіб, надаючи вітанням особливого шарму та значущості. Вони надають образності та оригінальності, допомагаючи підкреслити почуття та ставлення до адресата.

Гіпербола допомагає підсилити враження та виразити велике значення події чи особи, до якої це адресовано. Вона надає тексту емоційності та акцентує на важливості та унікальності вітання. Гіпербола також сприяє створенню позитивної та святкової атмосфери, роблячи вітання особливим для отримувача.

Порівняння передають глибину та сприяють створенню особливого вітання для отримувача, використовуючи при цьому цікаві конструкції. Вони допомагають підкреслити важливість події чи адресата, увиразнити їхній особливий шарм та значущість.

Використання епітетів, метафор, гіпербол, порівнянь та інших стилістичних прийомів дозволяє виразити почуття прихильності, щирості, радості та вдячності адресату у креативний та унікальний спосіб.

ВИСНОВКИ

Вітальний дискурс є надзвичайно важливою частиною комунікації, оскільки сприяє гармонізації, налагодженню, зміцненню людських стосунків. Він не лише прикрашає, а безпосередньо формує людські взаємини, відображає культуру лінгвоспільноти, її світоглядні цінності, етику, естетичні уподобання.

Вітальний дискурс формується на тлі святкових подій і передбачає щонайменше двох учасників: автора й адресата – проте вітання можуть бути й груповими. Вітальний дискурс має усну й писемну форми реалізації. Важливу роль й ньому відіграють також невербальні засоби, такі як жести, посмішки та контакт очима. Ця комбінація вербальних та невербальних засобів забезпечує позитивний емоційний і когнітивний вплив на адресата, вияв прихильності, поваги до нього та ін.

Вітальний текст – це результат вітального дискурсу, який відображає всі комунікативно-прагматичні наміри його автора. Сучасні вітальні тексти відрізняються своєрідністю, ситуативністю, орієнтацією на адресата, лаконічністю, емоційністю та стилістичною виразністю. Вони можуть бути суттєво різними, але мають одну мету – потішити адресата, висловити доброзичливе ставлення до нього.

Питання типології вітальних текстів є актуальним, оскільки від комунікативної мети та особливостей застосування тексту залежить його мовно-стилістичне оформлення. Вітальні тексти можуть бути офіційними, неофіційними, усними, письмовими, при телефонних розмовах, в онлайн-повідомленнях, у формі картинок, відео тощо.

Вітальний дискурс має різні комунікативні функції, такі, як вираження поваги, підтримки, побажання, подяки та інші. Він є важливим для поліпшення стосунків між людьми, тобто для гармонізації суспільства, збереження його традицій та культурних цінностей, гуртування та національної ідентифікації співгромадян.

Вітальний дискурс є динамічним і змінюється під впливом різних факторів, таких як соціальний контекст, стиль мовлення, культурні та індивідуальні особливості. Добирати засоби й композицію вітання потрібно завжди вдумливо й ретельно, враховуючи специфіку ситуації, особистісні уподобання й стиль життя адресата, рівень стосунків із ним, його соціальний статус. Обравши невідповідний текст або навіть кількома невдалими словами можна зіпсувати стосунки між учасниками комунікативної ситуації.

Лексична особливість вітальних текстів української мови виявляється у багатофункціональному використанні слів та висловів, специфічних для різних видів подій та святкувань. Вони містять у собі спеціалізовану назви свят, назви осіб, пестливі слова, позитивно марковану лексику, зокрема пестливі слова, оцінні прикметники й прислівники. Важливим аспектом є наявність ввічливих форм, щоб виявити повагу в офіційних вітаннях. Лексика вітальних текстів не є досить простою та одноманітною. Під час аналізу привітань було виявлено велику кількість лексичних груп, які допомагають урізноманітнювати, покращувати, конкретизувати тексти відповідно до поставлених цілей та подій. Установлено, що для привітань є характерними діалектизми, які відтворюють мовну специфіку регіону мовця й адресата. Це свідчить про намагання авторів робити вітальні тексти словесно максимально близькими для адресатами. У сучасних привітаннях помітна тенденція до вживання сленгу, адже молодь не прагне дотримувати шаблонів чи кліше, а воліє створити щось екстравагантне та інноваційне.

Синтаксичні конструкції вітальних текстів підпорядковані чіткому вираженню власне звертання, вітання, побажання, компліментів та подяки. Мовці надають перевагу різним типам речень, від простих односкладних, що передають безпосередні вітання, до складних складнопідрядних речень, які розгортаються в декілька думок та широко описують святкову подію і ставлення до адресата. Складносурядні речення допомагають створити особливо розлогі, семантично місткі побажання. Вибір конструкції залежить від контексту та специфіки вітання, де прості односкладні речення можуть

бути ідеальними для коротких і безпосередніх вітань, а складносурядні та складнопідрядні речення доречні в більш розгорнутих вітаннях для додаткового контексту та виразності.

Двоскладні синтаксичні конструкції типові для офіційних письмових вітань, оскільки чітко й шанобливо передають ставлення до адресата. Неповні та односкладні речення мають своє функційне призначення у вітальних текстах: вони роблять їх динамічними, більш експресивними, сутнісними. Такі речення типові для сучасного молодіжного або дружнього спілкування. Загалом вибір синтаксичних конструкцій залежить від комунікативної мети та взаємин між співрозмовниками, що робить кожне вітання унікальним та особливим. Під час його написання потрібно враховувати всі особливості ситуації і добре зважувати, чи є доречним використання того чи іншого типу речення у конкретній ситуації вітального дискурсу.

Апелятивність – одна з найважливіших особливостей вітального тексту. Звертання до адресата є ключовим у створенні ідеального привітання. Кожному адресатові приємно чути чи читати своє ім'я чи оцінну назву себе. Апелятивність виражається за допомогою різних засобів, які передають характер стосунків між мовцями. Це можуть бути назви осіб за родинними чи соціальними стосунками, за видом діяльності, позитивнооцінні назви адресата, урочисті, народнопоетичні номінації тощо. Вибір залежить від стосунків між автором й адресатом, комунікативної ситуації, мовленнєвих навичок автора. На сучасному етапі може дійти до висновку, що апелятивність є еволюційною частиною комунікативного процесу, адже з кожним роком додаються нові засоби її вираження. Це свідчить про те, що мова є динамічною та розвивається відповідно до потреб суспільства.

Вітальні текст багаті на художні засоби. Вони допомагають перетворити «сухий», офіційний текст на більш поетичний і привабливий для адресата. Епітети традиційно надають українських привітань колориту, ніжності, мальовничості, підсилюють побажання. Вони відображають чуттєвість і артистизм української душі, її естетичні цінності й уподобання.

Метафори є дієвим інструментом творення глибоких, чуттєвих та виразних текстів. Вони викликають яскраві асоціації, формують позитивну, часом урочисту, часом ніжну, піднесену тональність вітального дискурсу. За допомогою цього художнього засобу можна уникнути стандартних фраз та висловити власні почуття та ставлення до отримувача творчим та образним способом. Це допоможе створити унікальний текст, який буде відповідати ситуації та стилю життя адресата.

Гіпербола відіграє важливу роль у вітальних текстах, оскільки дає змогу підсилити побажання, передати значущість події чи адресата. Вона сприяє створенню позитивної та святкової атмосфери, робить вітання особливим та незабутнім для отримувача. Проте гіперболи потрібно вживати в міру й досить зважено, щоб вони не здалися штучними чи нещирими.

Продуктивним художнім засобом вітальних текстів є паралелізм. За допомогою наведення однотипних фраз чи конструкції автор може надати вітальному тексту захопливого ритму, урочистості, мальовничості. Такі тексти вирізняються оригінальністю, складністю побудови й ефектністю.

Порівняння – одна з перших форм образного вислову – має глибокі традиції у мовленні. Цей засіб завжди був актуальним у будь-якому вітальному тексті, адже це найпростіший спосіб виокремити одну людину з багатьох та розширити межі асоціації та семантичного спектру контексту. Порівняння допомагає створити уявлення про адресата та бажані зміни в його житті. У сучасних привітаннях цей художній засіб також зазнав змін: менше вживають традиційні порівняння, натомість можна помітити багато спортивних порівнянь та зіставлень із зірками.

Використання епітетів, метафор, гіпербол, паралелізмів та порівнянь сприяє створенню текстів, які не просто передають інформацію, але і підкреслюють її глибину, емоційність та образність. Ці стилістичні прийоми допомагають висловити почуття прихильності, щирості, радості та вдячності адресату творчим і виразним способом, надаючи вітанням особливого шарму, креативності, унікальності та важливості.

Динаміка розвитку вітального дискурсу виявляється у постійних змінах способів вираження вітань та побажань, що обумовлені культурними, соціальними, технологічними та мовними змінами. Ця динаміка відбувається через вплив суспільних та культурних факторів, розвиток технологій, зміни в мовному оформленні та тематиці вітань, а також врахування особистих відносин між співрозмовниками.

Новаторським вважаємо постійну трансформацію вітального дискурсу, оновлення форм і засобів вираження вітань та побажань, що відповідає змінам у суспільстві, культурі та комунікаційних технологіях, тим самим зберігаючи актуальність і виразність вітальних текстів для співрозмовників.

Виконане дослідження відкриває перспективи для подальшого розвитку вітального дискурсу, його адаптації до сучасних вимог та підтверджує важливість структурованого та творчого використання мовних засобів для створення виразних та емоційних привітань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамович, С. Д. (2001). *Риторика: навч. посібник*. Львів: Світ.
2. Абрамович, С.Д., Чікарьова, М. Ю. (2013). *Мовленнєва комунікація : підручник*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
3. Антоненко-Давидович, Б. Д. (1991) *Як ми говоримо*. Київ: Академія.
4. Астрахан, Н. І. (1990). *Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми навчальний посібник*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
5. Бабич, Н. Д. (1990). *Основи культури мовлення*. Львів: Світ.
6. Бабич, Н. Д. (2003). *Практична стилістика і культура української мови*. Навч. посібник. Львів: Світ.
7. Баган, М.П. (2021). *Заперечення в сучасному українському комунікативному просторі: традиції і новаторство*: монографія. Київ: Видавничий центр КНЛУ.
8. Баган, М. (2022). Мовлення сучасної української молоді в контексті національно-культурних тенденцій розвитку суспільства. *Мова та культура у просторі новітніх технологій: проблеми сучасної комунікації: матеріали VI Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 23 березня 2023 р.* Київ: Талком, 2023. 15–16.
9. Баган, М. (2020). Українські паремії психологічного самозахисту: етнолінгвістичний та структурно-семантичний аспекти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія*. 1(43), 26–32.
10. Баган, М., Навальна, М., & Істоміна, А. (2022). Індивідуальні вербальні коди спонтанної емоційної психорегуляції сучасної української молоді. *PSYCHOLINGUISTICS*, 31(2). 6–32.
11. Бацевич. (2002). *Основи комунікативної лінгвістики: Підручник*. Київ: Академія.
12. Белова, А. (2015). Віртуалізація комунікативного простору. *Мовні і концептуальні картини світу*. 1, 1-12.
13. Бибик, С. П. (2013). *Усна літературна мова в українській культурі повсякдення*. Монографія. Ніжин: Аспект-Поліграф.

14. Білавич, Г., Вацеба, В. (2020). *Як формувати мовленнєвий етикет молодших школярів?* Навчальний посібник. Івано-Франківськ.
15. Богачевська, І. В. (2006). Релігійний дискурс і релігійний ритуал. *Мультиверсум. Філософський альманах*. Київ: Центр духовної культури. № 54. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [filosof.com.ua>Jornel/M_54/Bohachevska.htm](http://filosof.com.ua/Jornel/M_54/Bohachevska.htm).
16. Богдан, С. Б. (1998). *Мовний етикет українців: традиції і сучасність*. Київ: Рідна мова.
17. Бондаренко, Г. Л. (2006). *Національне соціально-побутове красномовство як особливий вид усного мовлення*. Умань.
18. Ветрова, Е. С. (2004). *Семантика і функціонально-комунікативний аспект етикетних одиниць в епістолярній спадщині українських письменників ХІХ ст.* Донецьк.
19. Воропай, О. (1995). Звичаї нашого народу. *Етнографічний нарис*. Оберег.
20. Гайович, Г.В. (2010). Поняття “мова”, “мовлення”, “етикет” у сучасному українському діловому середовищі. *Фокус мови : Науково-практичний журнал*. № 1, 39–47.
21. Галич, О.А, Назарець В. М., Васильєв Є. М. (2005). *Теорія літератури: Підручник*. Київ: Либідь.
22. Голубовська, І. (2008). *Мовна особистість як лінгвокультурний феномен*.
23. Голубовська, І. О. (2010). *Етнічні особливості української національно-мовної картини світу*. *Studia Linguistica: зб. наук. пр.* Київ: ВПЦ Київський університет. 4, С. 400–413.
24. Громовий, В. (1999). *Мистецтво живого слова. Українська мова та література*. 48, 7–8.
25. Дзикович, О. В. (2015). *Комунікативно-прагматичні аспекти мовлення: конспект лекцій для студентів факультету лінгвістики на-пряму підготовки 6.020303 «Філологія»*. Київ: НТУУ КПІ.
26. Дмитренко, М. (2010). *Привітання, побажання, тости*. Київ: Видавець Микола Дмитренко.

27. Дудик, П. С. (2005). *Стилістика української мови: навчальний посібник*. Київ: Академія.
28. Ємельянова, О.В. (2006). *Мовленнєве вираження статусу адресата в англomовному художньому дискурсі закоханих*. (Дис. канд. філол. наук). Суми.
29. Єрмоленко, С. Я. (1999). *Нариси з української словесності. Стилістика та культура мови*. Київ: Довіра.
30. Жайворонок, В. (2006). *Знаки української етнокультури: [словник-довідник]*. Київ: Довіра.
31. Заболотний, О., Заболотний, В. (2020). *Правильне мовлення*. Київ.
32. Каневская, О. Б. (2014). *Малі фольклорні жанри як форма вираження національного характеру*. *Філологічні студії: науковий вісник КНУ*. 10, 172-182.
33. Климова, К.Я. (2006). *Основи культури і техніки мовлення: навч. посібник*. Київ.
34. Ковалів, Ю. (2012). *Жанрово-стильові модифікації в українській літературі*. Монографія. Київ: Київський університет.
35. Коваленко, С. М. (2007). *Сучасна риторика: навчально-практичний посібник*. Тернопіль. Мандрівець.
36. Колотілова, Н. А. (2007). *Риторика: [навч. посіб.]*. Київ: Центр учбової літератури.
37. Кондратенко, Н. (2004). *Організація семантичного поля тексту: текстовий та інтерпретаційний зміст*. Докса: зб. наук. праць з філософії. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 40–50.
38. Кондратенко, Н., Стрій Л., Білінська О. (2019). *Лінгвопрагматика політичного дискурсу: типологія мовленнєвих жанрів: монографія*. Одеса: Астропринт.
39. Корніяка, О. (1995). *Мистецтво гречності*. Київ: Либідь.
40. Кочан, І. М. (2008). *Лінгвістичний аналіз тексту: Навчальний посібник*. 2-ге вид., виправ. та допов. Київ: Знання.
41. Кочерган, М. П. (2003). *Загальне мовознавство: підручник*. Київ: Академія.

42. Кулик, Б.М. (1961). *Курс сучасної української мови*. Київ: Радянська школа.
43. Кулішенко, Л, Чечота, Т. (2013). Мовленнєвий етикет та ментальність українців. *Світогляд – Філософія – Релігія*. 4, 269–276.
44. Лановик (2000). *Українська народна словесність*: [посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів]. Львів: Літопис.
45. Лозко, Г. (1996). Етнічні складники українського характеру. Київ: Генеза, Довіра, 57.
46. Масенко, Л. Т. (2004). *Мова і суспільство: Постколоніальний вимір*. Академія.
47. Матіос, М. (2007). Зелена книга. Київ: Дніпро.
48. Мацько, О. (2018). Мовленнєвий етикет: Навчальний посібник. Київ: Київський університет.
49. Мироненко, В. (2006). Риторика як необхідність. *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та коледжах*. 1, 144–149.
50. Миронюк, О. М. (1993). Історія граматичних засобів ввічливості в українській мові. *Мовознавство*. 2, 55 – 63.
51. Мельник, Т., Струганець, Л., Бобесюк, О. (2015). *Культура мови: від теорії до практики*. Київ.
52. Мудрик, Л., Лукашук, О. (2017). Особливості функціонування етикетних мовленнєвих актів в англійському суспільно-політичному дискурсі. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 3, 137–142.
53. Ожигова, О. (2005). Риторика: історія і сучасність. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 38, 13–14.
54. Олійник, О. (1996). *Світ українського слова*. Київ.
55. Олійник, О. Б. (2006). *Основи ораторської майстерності: [навч. посіб. для студ. ВНЗ]*. Київ: Кондор.
56. Олійник, О. Б. (2010). *Основи ораторської майстерності: Навчальний посібник*. Київ: Кондор.

57. Плющ, Н. П. (1991). *Формули ввічливості в системі українського мовного етикету. Українська мова і сучасність*. Київ: НМКВО, 90–98.
58. Погрібний, А. (2006). *Світовий і мовний досвід та українські реалії*. Київ, 66.
59. Почепцов, Г.Г. (1996). *Теорія комунікації*. Київ: Спілка рекламистів України, Українська асоціація паблік рилейшнз.
60. Радевич-Винницький, Я. К. (2006). *Етикет і культура спілкування: навч. посіб.* Київ: Знання.
61. Радченко, О. В. (2020). *Лінгвістика тексту та комунікація*. Київ: Альтерпрес.
62. Рудик, В. М. (2017). *Текстологія: лекції з теорії та практики*. Київ: Логос.
63. Русалкіна, Л. Засоби риторики як основа особистісного зростання учнів. *Українська мова і література в школі*. 8, 28–31.
64. Сагач, Г. М. (1992). *Загальна риторика: Сучасна інтерпретація*. Київ: Знання.
65. Семенюк О., Паращук, В. (2010). *Основи мовної комунікації*. Київ, 2010.
66. Семчинський, С. (1998). Дещо про риторику (оновлення стародавньої науки). *Українська мова і література*, 35 (99), вересень, 7.
67. Сербенська, О. А. (2004). *Культура усного мовлення*. Практикум: Навч. посіб. Київ.
68. Скуратівський, Л. (2005). Проблеми практичної риторики в сучасному курсі української мови . *УМЛШ*, 8, 23–26.
69. Спанатій, Л. С. (2008). *Риторика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Ін Юре.
70. Станкевич, Н., Шмакова, Л. (2014). Етикетні вислови привітання і побажання як лінгвокраїнознавчі одиниці. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*, 10, 170–178.
71. Стахів, М. (2008). *Український комунікативний етикет: навч.-метод. посіб.* Київ: Знання.

72. Стельмахович, М.Г. (1981). Мовний етикет. *Культура слова*. Київ: Наукова думка. 20, 7–12.
73. Стельмахович, М. Г. (2001). Мовний етикет. *Культура слова*. Київ, 2001. 20, 16–24.
74. Стишов, О. А. (2019). *Динаміка лексичного складу сучасної української мови*. Лексикографія: навч. посіб. Біла Церква: Авторитет.
75. Стрій, Л.І. (2015). Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти. (Дис. канд. філол. наук).
76. Струганець, Л. (2000). *Культура мови. Словник термінів*. Тернопіль: Богдан.
77. Татаревич, Г. (1998). Етикет і ментальність. *Дивослово*. 3, 18–20.
78. Томан, І. (1989). *Мистецтво говорити*. Київ: Політвидав України.
79. Федорос, Д.Ф. (2009). Риторика – наука та мистецтво переконувати. *Техніка підготовки усної доповіді 10 клас*. 30, 14.
80. Щербак, С. (2015). Привітання, побажання, тости як форма вираження національного характеру. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 6, 278–284.
81. Шинкарук, В.Д. (1996). Дискурсивні висловлювання в сучасній українській мові. *Мовознавство*. 6, 56–61.
82. Burke, K. (1966). *Language as Symbolic Action: Essays on Life, Literature and Method*. University of California Press, Berkeley, CA.
83. Campbell, K. K. & Huxman, S. S. (2009). *The Rhetorical Act: Thinking, Speaking and Writing Critically*. Wadsworth Cengage Learning, Belmont, CA.
84. Cap, Piotr. (2017). *The Language of Fear: Communicating Threat in Public Discourse*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
85. Danet, Brenda (1997) 'Books, Letters, Documents: the Changing Aesthetics of Texts in Late Print Culture', *Journal of Material Culture* 2(1), 5-39.
86. Duranti, Alessandro, 1997. Universal and culture-specific properties of greetings. *J. Ling. Anthropol.* 7, 63-97.

87. Charland, M. (1987). Constitutive Rhetoric: The Case of the Peuple Québécois. *The Quarterly Journal of Speech*, 73, 2 133–150.
88. Schiappa, E. (2001). Second Thoughts on the Critiques of Big Rhetoric. *Philosophy and Rhetoric*, 34, 3 2001), 260–274.
89. Thieme, K. (2009). Constitutive Rhetoric as an Aspect of Audience Design: The Public Texts of Canadian Suffragists. *Written Communication*, 27, 1, 36–56.
90. Verschueren, Jef. (2012). *Ideology in Language Use: Pragmatic Guidelines for Empirical Research*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
91. Wilson, Deirdre & Dan, Sperber. (2015). Outline of Relevance Theory. *HERMES – Journal of Language and Communication in Business* 3 (5), 35.
92. Winter, Eugene, O. (1977). A clause-relational approach to English texts: A study of some predictive lexical items in written discourse. *Instructional Science* 6 (1), 1–92.
93. Zarefsky, D. (2008). Claims in Rhetorical Criticism. *Journal of Communication*, 582008, 629–640.

SUMMARY

Dokienko K.P. Stylistics of Ukrainian discourse; traditions and innovation.

The aim of the study is to analyze traditions and innovations in the style of Ukrainian greeting discourse.

The relevance of the chosen topic is that language communication is one of the main components of human activity, which plays an important role in establishing and maintaining social relations. Politeness in speech communication is a fundamental element, since it regulates and controls human behavior during communication. In view of contemporary transformations in society, in particular political, economic and cultural changes, the study of the style of Ukrainian welcoming discourse in the context of tradition and innovation is an important task to adapt to the rapid expansion of international cooperation and the increased role of intercultural communication. This research is relevant in modern linguistics because of the growing interest in the pragmatic aspects of language and the need to improve the intercultural communicative process in the context of globalization.

Structured lexical and syntactic specificity of greeting texts in Ukrainian is designed. Various lexical means which give to greetings emotionality and originality are investigated. It is determined that appellative forms and addresses affect the tone and nature of communication. Syntactic constructions are also considered, including simple, complex and complex sentences that add rhythms and expressiveness to the text. The use of epithets, metaphors, and hyperbole emphasizes a sense of commitment and the importance of an event or person. Comparisons help create a positive and festive atmosphere. Thus, the linguistic means of congratulatory texts are structured, which give them expressiveness and emotionality.

The results of the research can be used to deepen the courses «Ukrainian language etiquette» and «Ukrainian language norms in the context of today».

Key words: etiquette, discourse, congratulatory discourse, congratulatory text, congratulatory phrases, vocabulary, semantics.